



Försvarshögskolan

Med omvärldsförändringarna som katalysator eller bara en obekväm utmaning?

En analys av det nordiska försvarssamarbetets strategiska narrativ

Caroline Jacobsson

Självständigt arbete, 15 hp

Statsvetenskap med inriktning krishantering och säkerhet

Påbyggnadskurs

HT 2019

Handledare: Arita Holmberg

Antal ord: 13 659

Innehållsförteckning

1	Introduktion	3
1:1	Bakgrund	3
1:2	Forskningsproblem	4
1:3	Syfte och frågeställning(ar)	6
1:4	Bidrag & avgränsningar	7
1:5	Disposition	8
2	Teoretiskt ramverk	9
2:1	Tidigare forskning	9
2:2	Teori	12
3	Metodval & material	15
3:1	Narrativanalys	15
3.2	Att studera strategiska narrativ	16
3:3	Empiriskt material	17
3:4	Operationalisering	18
3:4:1	Narrativets egenskaper	19
3:4:2	Koherens	20
3:4:3	Kulturell förankring	23
4	Analys	24
4:1	Narrativets egenskaper	24
4:2	Koherens	28
4:3	Kulturell förankring	33
5	Avslutning	36
5:1	Slutsatser	36
5.2	Diskussion och kritiska reflektioner	38
5:2	Förslag på vidare forskning	40
7	Referenser	41

1 Introduktion

1:1 Bakgrund

Efter Rysslands annektering av Krim har säkerhetsläget i den nordiska regionen signifikant förändras (och förvärrats).¹ Därutöver ser vi ett NATO i omsvängning, vars intressen delvis skiftar i andra riktningar och vars säkerhetsgarantier inte längre kan tas för givna, en betydande faktor i det avseenden är Trump's utrikespolitiska ställningstaganden.² Samtidigt har även EU utsatts för en rad krävande prövningar under senare år, som kommit att väcka kritiska diskussioner kring dess framtid. Parallellt har intresset för den nordisk-baltiska och Arktiska regionen vuxit. Händelseutvecklingen har lett till att allt större uppmärksamhet riktats mot säkerhetsläget i och omkring Norden. Frågan har kommit att bli en fråga av hög(sta) prioritet, i synnerhet för de nordiska länderna (Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island), men även till del för övriga Europa med anledning av den buffertzonsområdet utgör jäntemot Ryssland.³

De nordiska länderna har i mer eller mindre utsträckning alltid samarbetat beträffande försvars- och säkerhetspolitiska frågor. Samarbetet har kommit att fördjupas i allt större utsträckning under de senaste åren, men har en historia av att verka i det tysta och vara något av tabubelagt.⁴ En viktig milstolpe nåddes 2009 när den s.k. Stoltenbergrapporten publicerades, vari en rad konkreta förslag för fördjupat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete mellan de nordiska länderna lades fram, som senare föll ut i *NORDEFECO* (Nordic Defence Cooperation).⁵ Historiskt har däremot de nordiska ländernas försvars- och säkerhetspolitiska ställningstagande varit och förefaller än idag vara tämligen anspråkslöst i förhållande till den säkerhetspolitiska kontext de ligger inbäddade i. Återkommande härleds denna problematik till de nordiska ländernas divergerande säkerhetspolitiska intressen, en meningsskiljaktighet som idag tydligt kan sammankopplas med ländernas olika institutionella tillhörigheter (EU och NATO).⁶ Men i

¹ Mouritzen. H; *Between Putin and Trump: from divergence to convergence of Nordic security policies*; DIIS working paper 2019:1; Copenhagen: DIIS (Danish institute for international studies); 2019, s.3

² Hyde-Price. A; Epilogue: "Nordicness" – theory and practice; *Global Affairs*; Vol. 4(4-5); s. 435-443; 2018, s.438

³ Iso-Markuu. T, Innola. E & Tiilikainen. T; *A stronger North? Nordic cooperation in foreign and security policy in a new security environment*; Publication series of the Government's analysis, assessment and research activities; 2018, s.5-6

⁴ Järvenpää. P; *Nordic defense cooperation NORDEFECO and beyond*; I *Northern Security and global politics Nordic-Baltic strategic influence in a post-unipolar world*; Dahl. A.S & Järvenpää. P; London: Routledge; 2014, s.137–138 & Westberg. J; *Det nordiska försvarssamarbetets drivkrafter och utvecklingsmöjligheter*; I *svensk säkerhetspolitik i Europa och världen*; Engelbrekt. K, Holmberg. A, & Ångström. J (Red); 2.a upplagan; Stockholm: Norstedts Juridik; 2015, s.89–90

⁵ Stoltenberg. T; *Nordisk samarbeid om utenriks- og sikkerhetspolitikk, 2009 Forslag overlevert de nordiske utenriksministere på ekstraordinært nordisk utenriksministermøte*; Oslo; 2009

⁶ Se till exempel Engvall. J, Hagström Frisell. E & Lindström. M; FOI-R--4628-SE; *Nordiskt operativt försvarssamarbete nuläge och framtida utvecklingsmöjligheter*; Stockholm: FOI (totalförsvarets forskningsinstitut); 2018, s.18 & Dahl. A.S; *NORDEFECO and NATO: "Smart Defence" in the North?*; NATO Defense College; 2014, s.2

en tid då länder runtom i Europa återgår till regionala försvar riktas återigen fokus till regionala geopolitiska frågor.⁷ Med anledning av ländernas geografiska samgruppering har de ökat institutionell tillhörighet gemensamma geo- och säkerhetspolitiska intressen, vilket tydligt framgår av den solidaritetsdeklaration länderna undertecknade 2011.⁸

Idag sker all säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete utanför de formaliserade strukturerna av det nordiska rådet och nordiska ministerrådet, därmed särskiljer sig de frågorna från samtliga andra gränsöverskridande politikområden. Samverkan och samarbete äger rum i en ”informell” kontext, men vad som *egentligen* skiljer det informella från det formella är rent praktiskt (förutom beslutsmandat) svårt att urskilja.⁹

Att Nordiskt försvarssamarbete har goda förutsättningar belyses bland andra av Westberg.¹⁰ De informella konstellationerna som beskrivs som en ”fragmenterad mosaik av format” resulterar dock i en avsaknad av politisk vägledning och ledarskap, vilket i förlängningen försvagar dess politiska effektivitet.¹¹ Med hänsyn till den ovan beskrivna säkerhetspolitiska omvärldsbilden väcker det intresse för att närmare studera denna lovande fragmenterade mosaik som verkar i en tämligen högaktuell geostrategisk region.

1:2 Forskningsproblem

Mot bakgrund av den historiska stämpeln av nordiskt försvar- och säkerhetspolitiskt samarbete som hemligt och tabubelagt¹² innebär ett fördjupat samarbete brott mot invanda handlingsmönster. I viss mån omdefinieras även relationen mellan länderna, vilket följaktligen ger upphov till ontologisk osäkerhet.¹³ Betoningen på att allt samarbete rörande försvar- och

⁷ Hyde-Price. A, Epilogue: “Nordicness” – theory and practice, s.436

⁸ *The Nordic declaration of solidarity*; 2011

⁹ Iso-Markku. T et. Al.; *A stronger North? Nordic cooperation in foreign and security policy in a new security environment*, s.8

¹⁰ Westberg. J; *Det nordiska försvarssamarbetets drivkrafter och utvecklingsmöjligheter*, s.110–111

¹¹ Iso-Markku. T; *Nordic foreign and security policy cooperation the new strategic environment as a catalyst for greater unity?*; FIIA briefing paper 234; Helsinki: FIIA (finnishinstitute of international affairs); 2018, s.5

¹² Järvenpää. P, *Nordic defense cooperation NORDEFCO and beyond*, s.137-138

¹³ Teorin om ontologisk (o) säkerhet grundar sig i att staters (eller andra aktörers) handlingar inte bara syftar till att söka fysisk säkerhet, utan de fyller även funktionen av att bekräfta staters självupplevda identitet. Stater söker ontologisk säkerhet för att upprätthålla en konsekvent ”jag”. När handlingar inte längre bekräftar och reflekterar den önskade självbilden uppstår ontologisk osäkerhet. Teorin bottnar således i den sociala konstruktionen av staters identitet. Källa: Steele. B; *Ontological Security in International Relations*; London: Routledge; 2008, s. 2–3.

I denna process har sociala relationer och strukturella positioneringar betydande inverkan. Rutinbaserad kommunikation upprätthåller en stabil kognitiv omgivning, men när rutinerna förändras omdefinieras de relationella strukturerna och således

säkerhetspolitiska angelägenheter fortsatt är ”informellt” och exkluderat från att behandlas inom ramarna för de formella samarbets- och samverkansstrukturerna i nordiska rådet indikerar på att det än idag går länderna emot att fullt ut samarbeta på de politikområdena.

Särbehandlingen och informaliteten står i kontrast till debatten kring fördjupat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete, som genomsyras av en stark optimism och motiveras alltjämt genom att härledas till den förändrade och alltmer osäkra omvärldskontexten. Det framgår bland annat¹⁴ av ett uttalande från svenska försvarsministern Peter Hultqvist:

“Under 2019 har Sverige och våra nordiska grannar tillsammans lagt grunden för en djupare dialog i händelse av en allvarlig kris eller konflikt i vår region. Vi har förstärkt vår förmåga att nå en gemensam förståelse för säkerhetsläget under en pågående kris.”¹⁵

(egen översättning)

Följaktligen botten intresset för denna uppsats i den paradoxala etiketteringen av försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete som ”informellt”, som inte verkar i samklang med den optimism som präglar debatten. Av inledningen att tyda ligger de nordiska länderna inbäddade i en utifrån många avseenden politisk känslig och komplex kontext som ofrivilligt pressar dem i en ontologisk obekvämlig riktning, drivet av ett säkerhetsbehov i ett alltmer osäkert politiskt sammanhang. Utifrån ett större perspektiv landar problematiken i att behovet av säkerhet bromsas av behovet av en fortsatt normalisering av försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete i Norden.¹⁶ Begreppet normalisering åsyftar behovet av att skapa en kulturell acceptans, vilken är avhängd på identitet.

Uppsatsen vilar med stöd i tidigare hänvisad empirisk forskning¹⁷ och teoretisk förankring¹⁸ på grundantagandet att det finns en ontologisk osäkerhet beträffande säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete mellan de nordiska länderna. Utifrån det perspektivet förefaller normalisering kring den typen av frågor vara en nödvändig faktor för att stärka nordiskt

konfronteras även det självupplevda jaget. Källa: Mitzen, J; Ontological security in world politics: state identity and the security dilemma; *European Journal of International Relations*; Vol. 12 (3); s.341–370; 2006, s.342

¹⁴ Se även: Nordefco.org; *The Nordic Chiefs of Defence Met in Helsinki*; Länk: <http://www.nordefco.org/The-Nordic-Chiefs-of-Defence-Met-in-Helsinki>; Hämtad: 19-11-29 & Dahl, A.S, *NORDEFECO and NATO: “Smart Defence” in the North*, s.3

¹⁵ Nordefco.org; *Enhanced Nordic dialogue and information exchange in the event of crisis and conflict- summary of defence ministerial meeting on 19-20 November*; Länk: <http://www.nordefco.org/Enhanced-Nordic-dialogue-and-information-exchange-in-the-event-of-crisis-and-conflict-summary-of-defence-ministerial-meetings-on-19-20-November>; Hämtad: 19-11-29

¹⁶ Mitzen, J, *Ontological security in world politics: state identity and the security dilemma*, s.347

¹⁷ Järvenpää, P, *Nordic defense cooperation NORDEFECO and beyond*, s.137-138 & Westberg, J; *Det nordiska försvarssamarbetets drivkrafter och utvecklingsmöjligheter*, s.89–90

¹⁸ Mitzen, J, *Ontological security in world politics: state identity and the security dilemma* & Steele, B, *Ontological Security in International Relations*

försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete och tillsammans kunna trygga säkerheten i Norden och dess närområde. Utgångspunkten är sålunda att en sådan utveckling är önskvärd, samtidigt som en bibehållen ontologisk förankring är en grundförutsättning för samarbetets funktionalitet.¹⁹ Problematiken bottnar sålunda i balansen mellan identitet och anpassning.

1:3 Syfte och frågeställning(ar)

I en forskningsrapport från det finska institutet för internationella affärer beskrivs hur omvärldsutvecklingen fungerar som en katalysator för ett fördjupat samarbete.²⁰ Förenat med det narrativa fokus som kommit att präglade IR forskningen under senare tid²¹ kommer uppsatsen att undersöka hur omvärldsförändringarna, närmare bestämt det förändrade säkerhetsläget i regionen, narrativt användas strategiskt (i politiskt syfte) för att kulturellt normalisera och därigenom stärka de nordiska länderna som enhetlig försvars- och säkerhetspolitisk aktör.

Uppsatsen kommer att utgå från teorin om strategiska narrativ som bygger på tre huvudsakliga grundargument, varav två underbygger denna uppsats: 1) att narrativ formar världen och styr aktörers beteenden; 2) att aktörer använder narrativ strategiskt. Ett narrativ tillskrivs en strategisk innebörd när det nyttjas i politiskt syfte för att till exempel öka inflytande, hantera och forma förväntningar och styra över den diskursiva miljön.²² Ett grundantagande är följaktligen att de nordiska länderna med grund i politiska motiv utformar strategiska narrativ. Men hur och huruvida den narrativa utformningen av det förändrade säkerhetsläget är effektivt syftar uppsatsen till att studera. Effektivitet åsyftar däremot inte bara extern påverkan, utan den interna funktionen är likväl så viktig. Ett starkt narrativ reflekterar den sociala identiteten och stärker således den ontologiska säkerheten.²³

¹⁹ Flockhart. T; Towards a strong NATO narrative: From a 'practice of talking' to a 'practice of doing'; *International Politics*; Vol. 19(1); s.78-97; 2012, s.84

²⁰ Iso-Markku. T, *Nordic foreign and security policy cooperation the new strategic environment as a catalyst for greater unity?*

²¹ Roberts. G; History, theory and the narrative turn in IR; *Review of International Studies*; 32; s.703–714; 2006, s.703

²² Miskimmon. A, O'Loughlin. B & Roselle. L, *Strategic narratives: communication power and the new world order*; New York; Oxfordshire; England: Routledge; 2013, s.1–2

²³ Flockhart. T; Towards a strong NATO narrative: From a 'practice of talking' to a 'practice of doing', s.80-81

Ett koherent narrativ och kulturell förankring är två (av flera) förutsättning för det strategiska narrativets effektivitet/styrka.²⁴ Att studera graden av koherens och kulturell förankring är av empiriskt intresse eftersom det å ena sidan skulle kunna visa på att det strategiska narrativet bidrar till att kulturellt normalisera och därigenom stärka nordiska säkerhets- och försvarssamarbete. I förlängningen skulle det vara *ett* sätt att överkomma ontologiska barriärer och således trygga säkerheten i och omkring Norden. Å andra sidan skulle det tvärtom också kunna utgöra *en* indikation på varför försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete i Norden inte formaliserats.²⁵

Följaktligen ämnar uppsatsen svara på frågeställningarna:

- 1) *Inom ramen för NORDEFECO, hur använder de nordiska länderna det förändrade säkerhetsläget för att lyfta fram Norden som en försvars- och säkerhetspolitisk gemenskap?*
- 2) *Hur starkt är det strategiska narrativet NORDEFECO förmedlar av det förändrade säkerhetsläget?*

1:4 Bidrag & avgränsningar

Nordiskt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete tar form i olika konstellationer och på olika nivåer. Att tyda av frågeställningarna kommer NORDEFECO som är ett informellt multilateralt *försvarssamarbete* mellan de nordiska försvarsmakterna att utgöra studieobjekt. Det med anledning av att det är i denna konstellationen de nordiska länderna *utövar* gemensam försvars- och säkerhetspolitik. Även andra forum hade kunnat vara relevanta (till exempel N5), men i slutändan kom tillgången på öppen information att vara avgörande för den avgränsning som tillämpats. Det underlag som valts ut som empiriskt material kommer bestå i årliga rapporter mellan åren 2016–2018.

Kostnadseffektivitet, geografisk närhet, värderingar och identitet är konstanta faktorer som ofta används för att förklara NORDEFECO samarbetets drivkrafter.²⁶ Däremot är omvärldsförutsättningarna föränderliga och för att förklara samarbetet över tid och i förhållande till det rådande säkerhetsläget behöver dessa föränderliga faktorer adresseras. Den tidsmässiga avgränsningen som tillämpats är mellan år 2016 och 2018. Studien bidrar således också till en

²⁴ Dimitriu, G & De Graaf, B; Fighting the war at Home: strategic Narratives, elite responsiveness, and the Dutch Mission in Afghanistan, 2006-2011; *Foreign Policy analysis* No.12, s.2-23; 2014, s.7

²⁵ Flockhart, T, Towards a strong NATO narrative: From a 'practice of talking' to a 'practice of doing', s.84-85

²⁶ Forsberg, T; The rise of Nordic defense cooperation: a return to regionalism? *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*; Vol. 89(5); s. 1161-1181; 2013, s.1174-1175

fördjupad förståelse för hur NORDEFSCO förhåller sig till föränderliga variabler och hur de nyttjas i politiska syften.

Den genomsyrande problematiken kring medlemsländernas olika institutionella tillhörigheter och därmed även till del divergerande säkerhetspolitiska intressen samt förhållningssätt till samarbetet är självfallet av hög relevans och ska inte undermineras. Den aspekten utgör en alternativ förklaringsmodell till varför nordisk säkerhets- och försvarssamarbete inte formaliseras. EU och NATO utgör onekligen fundamentala säkerhetsgarantier för de nordiska länderna och genom att de får sin säkerhet tryggad därigenom kan det förklara oviljan att ingå djupare regionalt samarbete.

Faktumet att det finns interna motsättningar mellan de nordiska länderna kan dock inte helt förbises. Internationella organisationers strategiska narrativ bör sammanfalla med de enskilda medlemsstaternas narrativ för att det skall finnas en genomgående koherens.²⁷ Det går därmed att konstatera att NORDEFSCOS strategiska narrativ inte kommer vara koherent ur alla perspektiv. Dock finns det fog för att argumentera för att aspekten av de olika institutionella tillhörigheterna till del ”tappar” sin relevans i och med den försvarspolitiska förändringsprocess som sker i Europa. De internationella insatsernas storhetstid förefaller vara passé och fokus åter ligger vid regionala intressen. NORDEFSCO är inte unikt i sitt slag utan är en del i en större trend, förekomsten av liknande bi- och multilaterala försvarssamarbeten förekommer runt om i hela Europa.²⁸

1:5 Disposition

Uppsatsen är strukturerad i fem olika avsnitt. I den första delen som nu presenterats har studiens hörnstenar introducerats. Vidare följer nu en redogörelse för det teoretiska ramverk som tillämpas, vari det ges en ingående presentation av den tidigare forskning som studien relaterar till, samt en redovisning för teorin om strategiska narrativ och hur den lämpar sig för denna uppsats. Sedan följer det avsnitt som presenterar uppsatsens metod- och materialval. Där förklaras narrativ metod och de metodologiska ställningstaganden som gjorts inom ramen för vald teori. Därefter ges även en ingående förklaring av den analysapparat som utformats med grund i det teoretiska ramverket och metodval. Därifrån följer analysen där det analytiska

²⁷ Van Noort. C; The Construction of Power in the Strategic Narratives of the BRICS, *Global Society*; Vol. 33(4); s. 462-478; 2019, s.467

²⁸ Hyde-Price. A, Epilogue: “Nordicness” – theory and practice, s. 436

ramverket tillämpas på materialvalet i tre steg. I det sista delen presenteras uppsatsens slutsatser, tillsammans med en diskussion och kritiska reflektioner. Däri kommer det återkopplas till studiens syfte och bidrag, samt reflekteras över hur slutsatserna förhåller sig till tidigare forskning. Slutligen ges förslag på vidare forskning.

2 Teoretiskt ramverk

2:1 Tidigare forskning

Uppsatsen studerar ett nordiskt försvarssamarbete och vilar därför på antagandet att nordisk säkerhet är ett existerande behov, men alla är inte benägna att hålla med om det; Tomas Ries menar i kontrast att nordisk säkerhet inte existerar, eller i alla fall att den saknar relevans eftersom nordisk säkerhet i en postmodern era är en del av en bredare europeisk och global kontext. Säkerhetsproblem kan inte längre isoleras till ett avgränsat geografiskt område, utan ter sig obundet nationsgränser och kräver därför lösningar av samma karaktär.²⁹ När hans kapitel skrevs år 2003 såg däremot världen annorlunda ut och varken flyktingkrisen eller annekteringen av Krim hade ägt rum, två händelser som kom att kraftigt utmana liberala tankemönster inom EU och vända trenden av internationella insatser till att återgå till nationell/regional försvarspolitik. Vidare förklarar Salminen hur de nordiska länderna genom sitt långtgående deltagande i internationella insatser kunnat göra uttryck för sina värderingar och göra sin röst hörd i internationella sammanhang.³⁰ I och med den vändande trenden till regionalism innebär det att de nordiska länderna nu måste finna alternativa tillvägagångssätt för att uppfylla de behoven, vilket riktar fokus till de möjligheter som finns hemmavid.

I en artikel från 2013 ställer Forsberg frågan om vad nordiskt försvarssamarbete *egentligen* handlar om? Han konstaterar att omvärldsutveckling tillsammans med identitet är de främsta faktorerna för att motivera samarbetet. Han menar att identiteten i detta fall måste förstås som en politisk process; identiteten förkroppsligas i samarbetet på flera nivåer och blir därmed mer synligt. Dessutom bidrar den nordiska identiteten till att det blir lättare att politiskt legitimera ett sådant samarbete som ett *komplement* till EU och NATO.³¹

²⁹ Ries, T; The new Nordic security agenda; I *The new northern security agenda: Perspectives from Finland and Sweden*; Hult, B, Ries, T, Mörtberg, J & Davidsson, E (red); Stockholm: Försvarshögskolan; 2003, s.21

³⁰ Salminen, P; "Nordic power projection" and international operations: aspects from the past and new opportunities; I *The new northern security agenda: Perspectives from Finland and Sweden*; Hult, B, Ries, T, Mörtberg, J & Davidsson, E (red); Stockholm: Försvarshögskolan; 2003, s.206

³¹ Forsberg, T, The rise of Nordic defense cooperation: a return to regionalism?, s.1163

De frågeställningar som uppsatsen ämnar besvara berör dels styrkan narrativets utformning och dels hur NORDEFECO nyttjar *det förändrade säkerhetsläget* för att kulturellt normalisera och därigenom stärka nordiskt försvarssamarbete. I tidigare studier som adresserat hur ett narrativ nyttjats strategiskt för att stärka den egna organisationen utgör Kaldor et. al. artikel ett fruktbart exempel. De förevisar hur EU använt diskursförändringen av mänsklig säkerhet till sig fördel för att stärka sin position som global aktör, trots att mänsklig säkerhet inte var (eller är) ett primärt ledmotiv för unionen.³² Utöver en breddad funktionalitet³³ stärker mänsklig säkerhet som strategiskt narrativ EU på tre sätt; det skapar en starkare sammanhållning inom unionen, en gemensam knutpunkt för medlemsländerna att skapa en enad verklighetsbild kring; för det andra ökar det unionens effektivitet i form av politisk output (policys); och slutligen stärker det incitamenten för EU att vidta handlingsåtgärder. Unionens arbete förkroppsligas och blir därmed mer synligt.³⁴ Samtliga punkter kan argumenteras vara potentiellt tillämpliga på NORDEFECO. Likt EU finns även exempel på hur NATO nyttjar nya omvärldsförändringar med tillkommande hotbilder för att anpassa sitt strategiska narrativ.³⁵

Sammanfattningsvis visar de tre presenterade studierna på den sammanfogande kraft strategiska narrativ och omvärldsförändringar kan ha samt de positiva följd effekter det resulterar i. Kopplat till denna studiens intresse stärker det incitamenten för att adressera hur detta sker inom ramarna för det nordiska försvarssamarbetet.

För att vidare adressera ett av uppsatsens analysområden, kulturell förankring, behandlas denna aspekt i en särskild utgåva av *Global Affairs*.³⁶ Där undersöks hur ”nordicness” uttrycks i de nordiska ländernas utrikes- och säkerhetspolitiska deklamationer. Utgåvan exemplifierar dels teoretiskt hur narrativ tidigare används för att studera inflytande i ett nordiskt säkerhetspolitiskt sammanhang och dels empiriskt till att belysa styrkan den gemensamma kulturella förankringen i Norden. I studien används ”nordicness” som narrativ för att referera till den nordiska kulturen och de enskilda ländernas nordiska roll. I utgåvan studeras mottagning och interpretation av ”nordicness” vilket belyser hur de fem nordiska länderna på olika sätt och i olika grad identifierar sig med Norden, beroende på hur deras egen rollföreställning ser ut i ett nordiskt sammanhang.³⁷ Om vi förstår de nordiska ländernas

³² Kaldor, M, Martin, M & Selchow, S; Human security: a new strategic narrative for Europe; *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*; Vol. 83(2); s. 273-288; 2007, s. 273

³³ Ibid, s. 278

³⁴ Ibid, s. 287

³⁵ Burton, J; NATO's "Global Partners" in Asia: Shifting Strategic Narratives; *Asian Security*; vol 14(1); s.8-23; 2018, s. 8-9

³⁶ *Global Affairs*; Vol.4(4-5); 2018

³⁷ Brommesson, D; Introduction to special section: from Nordic exceptionalism to a third order priority – variations of “Nordicness” in foreign and security policy; *Global Affairs*; Vol.4(4-5), s. 355-362; 2018, s.356

självuppfattning och positionering inom ramen för en nordisk kontext kan därmed också den sociala dynamiken länderna emellan förstås bättre.³⁸

Utgåvan visar på att det finns en gemensam kulturell grund att konstruera ett gemensamt strategiskt narrativ utifrån. Carolijn van Noort visar på vikten av en sådan grundförutsättning och beskriver hur BRIC- länderna misslyckas med att vinna publikt stöd, med anledning av att narrativen inte knyter an till symboliska, institutionella och materiella praktiker. Studien vilar i en ontologisk dimension och visar på att ett strategiska narrativs bristande kulturella förankring underminerar förmågan till att vinna publik övertygelse hemmavid,³⁹ en viktig aspekt för att långsiktigt etablera försvarssamarbeten i de demokratiska nordiska länderna. Vidare fyller också den retoriska koherensen en betydande roll ur samma avseende, det har stor påverkan på graden av publikt stöd,⁴⁰ samt skapar större acceptans hos allmänheten vid motgångar och nederlag.⁴¹

Slutligen leder det in på uppsatsens andra analysområde som avser studera koherensen. I en andra studie av Van Noort adresserar hon hur BRIC- länderna format ett strategiskt narrativ utifrån dels ett geostrategiskt perspektiv och dels utifrån bilden av en multipolär världsordning, dvs system- och identitetsnarrativ.⁴² Hon studerar eventuella motsättningar och graden av koherens i BRIC- ländernas gemensamma deklamationer, med syftet att därigenom kunna bedöma hur effektivt deras enade strategiska narrativ är och i förlängningen graden av maktpåverkan.⁴³ Slutligen konstaterar hon att deras gemensamma strategiska narrativ inte är koherent och belyser svårigheten mellan att bibehålla konsekvens, men samtidigt anpassa sig till omvärldsförändringar är svårt, likaså att bygga koherens mellan medlemsländernas divergerande intressen och den unisont projicerade bilden utåt.⁴⁴ I det avseendet kvarstår faktum att nordiskt försvars – och säkerhetspolitiskt samarbete alltid kommer präglas av en viss grad av divergerande intressen så länge de olika institutionella tillhörigheterna finns kvar.

³⁸ Hyde-Price. A, Epilogue: "Nordicness" – theory and practice, s. 435

³⁹ Van Noort. C; Study of Strategic Narratives: The Case of BRICS; *Politics and governance*; Vol. 5(3); s.121-219; 2017, s.127

⁴⁰ Dimitriu. G & De Graaf. B, Fighting the war at Home: strategic Narratives, elite responsiveness, and the Dutch Mission in Afghanistan, 2006-2011, s.7

⁴¹ Ringsmose. J & Børgesen. B.K.; Shaping public attitudes towards the deployment of military power: NATO, Afghanistan and the use of strategic narratives; *European Security*; Vol. 20(4); s.505-528; 2011, s.506

⁴² Van Noort. C, The Construction of Power in the Strategic Narratives of the BRICS, s.463

⁴³ Ibid, s.468-469

⁴⁴ Ibid, s.476-477

Sammanfattningsvis har den nu presenterade tidigare forskningen visat på den empiriska relevansen av att adressera nordiskt försvarssamarbete. Förhoppningen är även att angivna exempel har skapat en större insikt i hur strategiskt narrativ tidigare studerats på liknande fall. Slutligen har avsnittet ämnat belysa relevansen av att studera den kulturell förankring och koherensen i strategiska narrativ för att NORDEFKO på ett effektivt sätt skall kunna använda omvärldsförändringarna som katalysator för att uppnå politiska syften och i slutändan tillsammans trygga säkerheten i Norden.

2:2 Teori

Lawrence Freedman introducerade teoribildningen strategiska narrativ som ett verktyg för att förstå övertygelse, influenser och legitimitet framförallt inom ramen för militära konflikter. För att en aktör ska kunna använda sina inneboende maktkapaciteter krävs en *strategi* som är utformad så att påverkan sker i önskad riktning och uppnår önskat utfall. Han utgår från att en strategi är förmågan att producera önskad effekt.⁴⁵ Han definierar *narrativ* som: ”Tilltalande historieskrivning som kan förklara händelser på ett övertygande sätt och från vilka slutsatser kan dras.”⁴⁶ (egen översättning) Narrativ är således ett sätt att kommunicera och konceptet av strategisk narrativ kan med andra ord beskrivas som strategisk kommunikation.⁴⁷ Ett narrativ blir i den mening strategiskt när råmaterial (till exempel en händelse) tillskrivs en mening som nyttjas i ett sammanhang i syfte att uppnå politiska målsättningar.⁴⁸ De facto *att* diskurser är ofixerade och föränderliga skapar ett utrymme för att använda dem som politisk resurs.⁴⁹

Att studera just narrativ för att förstå internationella relationer har kommit att bli av allt större intresse för att förstå all internationell politik med anledning av vår teknologiska tillvaro. Trendsättande forskare (namngivna nedan) inom strategiska narrativ tillskriver den s.k. ”media-ekologin” fundamental påverkan på global politik. I en era av sociala medier har aktörer möjlighet att nå ut till en stor publik över hela världen, men samtidigt innebär det att narrativ också kan utvecklas bortom deras påverkan av vem som helst med tillgång till digitala plattformar.⁵⁰

⁴⁵ Freedman, L; *The transformation of strategic affairs*; Abingdon, Oxon: Routledge; Adelphi Paper 379; 2006, s.8

⁴⁶ Ibid, s.22

⁴⁷ Miskimmon, A, O’Loughlin, B & Roselle, L; *Forging the world strategic narratives and international relations*; University of Michigan press; 2018, s.7

⁴⁸ Miskimmon et.al, *Strategic narratives communication power and the new world order*, s. 12–13

⁴⁹ Ibid, s.17

⁵⁰ Miskommin et al., *Forging the world strategic narratives and international relations*, s. 10–11

Miskimmon, O'Loughlin och Roselle är tre framträdande forskare inom området och genom en konstruktivistisk approach tillhandahåller de en teoribildning som studerar hur rationella aktörer konstruerar en social och politisk realitet till fördel för deras egna motiv och målsättningar. De definierar strategiska narrativ som:

”ett medel politiska aktörer nyttjar för att konstruera en enad uppfattning av det förflutna, samtiden och framtiden av internationell politik för att påverka beteendet hos inhemska och internationella aktörer.”⁵¹ (egen översättning)

De kan användas av en aktör för att utöka deras inflytande, hantera förväntningar och förändra den diskursiva miljön inom vilken de verkar i.⁵² Därtill kan de också nyttjas både i syfte att försöka förändra beteende, men även för att konstituera identitet och uppfattningar om det internationella systemet.⁵³

Vikten av att narrativet håller samman utifrån en tidsmässig aspekt kan förklaras av att det är det förflutna som givit människan kunskap. Narrativet måste följaktligen vara förankrat i befintlig kunskap för att tillskrivas mening och uppfattas som legitimt. För att narrativet skall bidra till önskad effekt framhävs dock enbart de delar i det förflutna som bidrar i positiva termer till narrativet och identiteten. Det är denna reflexiva process som skapar den narrativa dynamiken i våra samhällen.⁵⁴

För att vidare förstå hur narrativ och ontologisk säkerhet hänger samman presenterar Flockhart en hjälpsam modell som beskriver den generiska processen mellan handling, narrativ och identitet, som är i ständig förändring.⁵⁵

”För att en identitet ska ha en grad av intern stabilitet och social effektivitet, måste den stötts av ett narrativ i vilken självförtroendet upprätthålls och upplevelsen av det förflutna omtolkas och sammankopplas med nutiden. I processen vävs pågående och dåtida händelser samman till en historia och därigenom tillskrivs förgångna erfarenheter en mening.”⁵⁶ (egen översättning)

⁵¹ Miskimmon et al., *Strategic narratives communication power and the new world order*, s.2

⁵² Ibid, s.2

⁵³ Miskimmon et al., *Forging the world strategic narratives and international relations*, s.2–3

⁵⁴ Flockhart, T; *Towards a strong NATO narrative: From a 'practice of talking' to a 'practice of doing'*, s.81

⁵⁵ Ibid, s.82

⁵⁶ Ibid, s.80

Citatet visar på den koppling som denna studien tar fasta vid, nämligen att ett starkt narrativ stöttar den sociala identiteten och således den ontologiska säkerheten. Flockharts teoretiska ramverk länkar samma den narrativa-och identifikativa kommunikationsprocessen. Han tillskriver handling särskild betydelse, som han menar är nyckeln till om den ontologiska säkerheten är vidmakthållen eller förlorad.⁵⁷ Han citerar Ezzy: "Upplevd erfarenhet föregår narrativ, men narrativ formar praktisk handling och praktisk handling influerar både narrativ och identitet."⁵⁸ (egen översättning)

Inom internationella organisationer/allianser/samarbeten fyller strategiska narrativ en central funktion som medel för att skapa och upprätthålla en gemensam verklighetsuppfattning, för att därigenom gemensamt kunna arbeta mot ömsesidiga målsättningar.⁵⁹ Genom att studera narrativ inom ramarna för NORDEFSCO skapas också en större förståelse för de interna kommunikationsprocesserna. En avsaknad av förståelse för den interna kommunikationen kommer leda till att vi inte heller kan förklara internationella institutioner, där intressen och maktspel i en dynamisk process upprätthåller och återskapar dess ramverk. Därför är strategiska narrativ fundamentala för att inte bara skapa och upprätthålla internationella samarbeten, utan även för att begripliggöra dem.⁶⁰

Uppsatsens syfte är att förklara hur och huruvida den narrativa utformningen av omvärldsförändringarna, närmare bestämt *det förändrade säkerhetsläget* är effektivt, dvs uppnår politiska målsättningar. Den presenterade teoribildningen lämpar sig sålunda eftersom den förklarar och synliggör just hur diskurser på olika sätt nyttjas i politiska sammanhang för att påverka diverse processer i en gynnsam riktning, såväl internt som externt. Däremot har teorin på senare år gått mot ett stort fokus vid medial påverkan, något som inte innefattas i denna uppsats, som därmed kan sägas inta något av en mer "traditionell" syn på strategisk narrativ.

⁵⁷ Ibid, s.79

⁵⁸ Ibid, s.82

⁵⁹ Miskommin et al., *Forging the world strategic narratives and international relations*, s.3

⁶⁰ Roselle. L; *Strategic Narratives and Alliances: The Cases of Intervention in Libya and Economic Sanctions against Russia* (2014); *politics and governance*; Vol. 5(3); s.99-110; 2011, s.101-102

3 Metodval & material

Avsnittet som nu följer kommer först och främst redogöra för grundpelarna i den metod som selekterats, nämligen kvalitativ narrativanalys. Därefter följer en genomgång av de metodologiska ställningstaganden som gjorts utifrån teorin, för att sedan presentera det empiriska material som kommer ligga till grund för analysen. I stort ämnar denna delen således skapa en förståelse för de metodologiska val som gjorts i syfte att svara på studiens övergripande frågeställningar.

3:1 Narrativanalys

Förr användes narrativ i huvudsak av historiker för att skapa ordning och struktur i det förflutna, då som ett medel för att förmedla kunskap. Efter den ”den narrativa vändningen” har narrativets innebörd och teoretiska funktionalitet breddats, till att numera vara ett tvärvetenskapligt angreppssätt att betrakta det sociala livet i sig och som ett verktyg för att begripliggöra verkligheten genom historieberättande.⁶¹

Narrativ metod är inspirerad från en rad kontrasterande teoretiska traditioner, från objektiv strukturalism till subjektiv postmodernism som erbjuder forskare ett smörgåsbord av positioneringar.⁶² Det finns därför inte en enda ”bästa metod” eller definition för narrativanalys. Med valfriheten följer däremot också oenigheter som undviks genom tydliga positioneringar avseende narrativets definition, funktion och teoretisk utgångspunkt i den specifika studien. Ofrånkomligen kvarstår dock att de angivna definitionerna alltid kommer kunna ifrågasättas utifrån andra vetenskapsteoretiska perspektiv.⁶³

Som vid all kvalitativ analys tenderar den att i hög grad grunda sig i personlig interpretation. Somliga skulle därför argumentera för dess bristfälliga vetenskaplighet och representativitet. Att komma fram till ett konkret resultat är dessutom mycket svårare i jämförelse med en kvantitativ analys. Avsaknaden av konkretisering gör det till en utmaning, men icke en omöjlighet att skapa en god intersubjektivitet som möjliggör för andra forskare att kunna reproducera analysen.⁶⁴

⁶¹ Robertsson. A; Narrativanalys; I *Textens mening och makt Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*; Bergström. G & Boréus. K (red); 3.e upplagan; Lund: Studentlitteratur; 2012, s. 222

⁶² Ibid, s.223

⁶³ Ibid, s.221

⁶⁴ Silbergh. D.M; *Doing Dissertations in Politics*; London and New York, Routledge; 2001, s.127-128

3.2 Att studera strategiska narrativ

Narrativ visualiseras när aktörer diskursivt kommunicerar sin strategi, vilket innebär att det inte bara är innehållet som är centralt, utan hur det de facto kommuniceras ut och vad det representerar i den kontexten.⁶⁵ Denna *kommunikationsprocess* verkar i tre steg: utformande (formation), förmedlande (projektion) och tolkning (interpretation/mottagning).⁶⁶ Att täcka in alla tre stegen vid studier av strategiska narrativ är svårt, i synnerhet det sistnämnda: hur ett narrativ mottas och tolkas. I vilken utsträckning en forskare väljer att studera alla tre stegen beror på studien syfte och ambitionsnivå.⁶⁷ Denna uppsatsen kommer enbart att studera den första fasen, hur narrativet är *utformat*. Hur budskapet behandlas medialt och slutligen tolkas av mottagaren faller utanför ramen för detta arbete.

Inget narrativ florerar dock i ett vakuum och dess kvalitet bestäms i förhållande till hur välsammanhållna kontranarrativen är.⁶⁸ Således begränsas studien i den mening att den enbart kommer kunna säga något om dess effektivitet delvis isolerat från yttre påverkansfaktorer som synliggörs i högre grad först i steg två och tre. Denna studien betraktar ontologi från ett konstruktivistiskt perspektiv, vilket sålunda medför att det studerade narrativet är en subjektiv *tolkning* i sig. Den objektiva verkligheten går, i linje med det tillämpade vetenskapsteoretiska perspektivet, inte att åskådliggöra och kommer därför ej heller eftersträvas. Ställningstagandet kan självfallet betraktas som en brist utifrån andra mer rationella teoribildningar.⁶⁹

I relation till kommunikationsprocessen studeras också narrativets *övertalningsförmåga* på olika sätt. Som vid all kommunikation vilar nyckeln i ett övertygande narrativ i Aristoteles tre grundpelare: ethos, pathos & logos. Narrativet måste underbyggas av att trovärdigt budskap, tilltala känslor, följa ett övertygande logiskt resonemang, samt vara välavvägt och anpassat till att kunna interpreteras utifrån mottagarens epistemologiska sanningar.⁷⁰ Grundat i Brent J Steeles ansatser att studera diskurser presenteras fyra nivåer av övertygelse. Nivåerna är utplacerade på ett spektrum som löper från rationella föreställningar om identitet och världsordningen som givna, till en poststrukturalistisk världsföreställning som tvärtom betraktar världen som ett socialt konstruerat fenomen där ingenting kan tillskrivas en fixerad mening. Med anledning av extern påverkan och graden av övertygelse ligger utanför

⁶⁵ Miskimmon et.al, *Strategic narratives communication power and the new world order*, s.22 & s.125

⁶⁶ Miskommin et al, *Forging the world strategic narratives and international relations*, s.9

⁶⁷ Miskimmon et.al, *Strategic narratives communication power and the new world order*, s.14

⁶⁸ Ibid, s.116

⁶⁹ Wendt, A; *Social theory of international politics*; Cambridge: Cambridge University Press; 1999, s. 36–37

⁷⁰ Miskimmon et.al, *Strategic narratives communication power and the new world order*, s.111–113

denna studiens syfte, samt att uppsatsen begränsats till att enbart studera utformning och bedöma effektivitet utifrån koherens och kulturell förankring, kommer denna aspekt inte beaktas i vidare bemärkelse.

Förutom att positionera sig inom ramen för det strategiska narrativets påverkansprocess behöver även *analysnivåer* klarläggas. Miskimmon et. al delar upp det strategiska narrativet i tre analysnivåer: föreställningar om det internationella systemet, identitet och problem. Problemnarrativen anger förutsättningarna för vad som är nödvändigt och önskvärt i en angiven sakfråga. Identitetsnarrativet beskriver en aktörs självbild, vilka de är och deras målsättningar. Slutligen beskriver narrativ om det internationella systemet hur världen är strukturerad, vilka spelarna är och hur systemet fungerar. Ofta söker aktörer influenser på samtliga tre analysnivåer och därför kan sällan ett typ av narrativ isoleras från ett annat utan de hänger ofta ihop. Motsättningar mellan de olika typerna av narrativ argumenteras kunna underminera dess effektivitet.⁷¹ De tre analysnivåerna kommer häri att vara till stöd för den del i analysen som adresserar narrativ koherens.

3:3 Empiriskt material

Vid val av material måste studiens syfte tas i beaktan. Materialet motiveras med stöd i det metodologiska avvägandet att enbart studera *utformningen* av narrativet, för att studera de nästföljande stegen i kommunikationsprocessen hade mediala underlag behövt vägas in. Mot bakgrund av intresset för att undersöka hur NORDEFKO själva använder narrativet av *det förändrade säkerhetsläget* måste valet bottna i när detta narrativ började nyttjas av NORDEFKO. Urvalet har också behövt kompromissas med hänsyn till sekretess och konfidentialitet.

Omvärlden är en föränderlig variabel vilket medför att ett för omfattande tidsspänn orsakar analytiska svårigheter, samt ökar sannolikheten för missvisande generaliseringar. Med det i åtanke ämnar dock uppsatsen uppnå en samtida relevans, men måste samtidigt vara representativ för det den intresserar sig för. Med grund i det resonemanget definieras tidsramen följaktligen till 2016–2018.

⁷¹ Miskommin et al., *Forging the world strategic narratives and international relations*, s.8

Det empiriska materialet kommer att bestå av tre underlag:

-*NORDEFECO Annual Report 2016*

-*NORDEFECO Annual Report 2017*

-*NORDEFECO Annual Report 2018*

Samtliga underlag finns publicerade på NORDEFECOS hemsida (www.nordefco.org). Årsrapporterna publiceras årligen och ansvarig utgivare är försvarsdepartementet i det land som under det året innehaft ordförandeskapet. Ansvarig utgivare är således det försvarsdepartement/ministeriet vars försvarsminister varit ordförande under det året. Det medför således att materialet ofrånkomlig i viss grad är vinklat utifrån ett lands perspektiv, men totalt sett innebär det att materialet som studeras inkluderar majoriteten, dvs. tre av fem medlemsländer.

3:4 Operationalisering

Det kvalitativa metodologiska ramverk som nedan kommer att presenteras har utformats med stöd i tillämpliga forskningsetiska överväganden,⁷² samt utifrån de metodologiska ställningstaganden som redovisades i föregående stycke. Analysapparaten syftar till att söka förklaring på den inledningsvis presenterade problemformuleringen, vilket baserar sig i de kontrasterande förhållandena mellan de informella samverkansstrukturerna som indikerar på en kvarlevande ontologisk osäkerhet kring nordiskt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete, samtidigt som debatten genomgående präglas av en stark optimism. Genom att studera narrativet av *det förändrade säkerhetsläget* kan vi söka en av många möjliga förklaringsfaktorer till denna motsägelsefulla bild, varvid de antingen skulle kunna visa på hur de nyttjas för att överkomma ontologiska barriärer eller indikera på en möjlig förklaring till varför samarbetena (trots optimism och tydliga fördelar) inte formaliseras.

För skapa en förbättrad förståelse för hur *det förändrade säkerhetsläget* nyttjas som strategiskt narrativ och hur starkt/effektivt det är, har analysapparaten delas in i tre steg: 1) identifiera narrativets egenskaper, 2) studera dess koherens och 3) studera dess kulturella förankring. Det analytiska ramverket följer tidigare tillämpade metoder för studier om strategiska narrativ, en del av ramverket är således beprövat vilket stärker studiens

⁷² Vetenskapsrådet; *God forskningssed*; Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, s.8

tillförlitlighet. Sammansättningen av de tre stegen har dock utvecklats särskilt för denna uppsats.

En aspekt som sannolikt inte gått obemärkt förbi är tillämpningen av *det förändrade säkerhetsläget* som ”markör” för omvärldsförändringarna. I praktiken medför det att omvärldsförändringarna tillskrivits en innebörd redan innan studien påbörjats. Narrativet av *det förändrade säkerhetsläget* är hämtat ur det studerade materialet och tillvägagångssättet, att inledningsvis skapa narrativet grundat i materialet, är vanligt förekommande och i viss mån nödvändigt (beroende på syfte och frågeställning) i studier om strategiska narrativ och vid narrativanalys överlag.⁷³ Troligen förekommer även andra uttryck för omvärldsförändringarna i materialet, men ställningstagandet tillåter däremot att studera enbart ett narrativ ingående. Förhoppningen är att därigenom kunna hålla en bättre kvalitet och förhålla uppsatsen till Lieblich kvalitetskriterier för narrativanalys avseende sparsamhet.⁷⁴

I syfte att stärka uppsatsens intersubjektivitet kommer längre citat inte att översättas, då en översättning riskerar att influeras av tolkningar och följaktligen påverka analysens resultat till nackdel för uppsatsens tillförlitlighet. Däremot kommer centrala begrepp att översättas med efterföljande hänvisning till det engelska ordet.

3:4:1 Narrativets egenskaper

Denna första del syftar främst till att möjliggöra för steg två och det genom att synliggöra narrativets olika egenskaper. För att synliggöra det diskursiva innehållet i narrativen förordar Robertsson att skribenten omformulerar narrativets beståndsdelar till frågor som ställs till texten.⁷⁵ Miskommon et. al. har i sin definition av narrativ utgått från Shenhavs strukturalistiska synsätt och inkorporerat det med Kenneth Burkes vision av narrativ som sammanbindande metod för att studera ord och handling. Definitionen består i 1) skildringar av det förflutna, samtiden och framtiden och 2) fem komponenter: aktörer (agent), omgivning (scene), handling (act), medel (agency) och syfte/målsättning (purpose). Dvs en kronologisk tidsaspekt tillsammans med fem formella egenskaper som inbegriper både funktionella och retoriska praktiker.⁷⁶

⁷³ Robertsson. A, Narrativanalys, s.235

⁷⁴ Ibid, s.255

⁷⁵ Ibid, s.261

⁷⁶ Miskommin et al., *Forging the world strategic narratives and international relations*, s.7

Följande frågeställningar kommer ställas till det studerade materialet:

1:1) Vilka aktörer sammankopplas med det förändrade säkerhetsläget?

Frågeställningen ämnar besvara *vem/vilka* spelarna är.

1:2) Hur beskrivs miljön i det förändrade säkerhetsläget?

Frågeställningen kommer kunna identifiera dels *var*, i vilket rum narrativet utspelar sig, men även under vilka *omständigheter*.

1:3) Vilka handlingsåtgärder vidtas och vilka medel avsätts för att möta/hantera det förändrade säkerhetsläget?

Med andra ord *vad* görs och *hur*? Denna fråga har slagit samman två komponenter med anledning av att de är starkt sammankopplade, att dela upp dem skulle frånta dem sitt sammanhang och vara missvisande. För att avgränsa denna fråga kommer enbart den politiska nivån och de löpande projekt som pågår att studeras. De enskilda samarbetsområde (COPAS) på militär nivå och vad som görs inom ramen för dem mer precist kommer inte att inkluderas.

1:4) Vilka målsättningar uttrycks med NORDEFKO?

Frågeställning ämnar besvara *varför* samarbetet bedrivs.

3:4:2 Koherens

Det andra steget syftar till att kunna säga något om narrativets koherens vari detta steg i analysen tar stöd i Dimitriu och de Graafs fem ”grammatiska” regler för ett starkt narrativ.⁷⁷

Kriterierna för koherens har för denna studiens omfattning sammanfattats enligt följande:⁷⁸

⁷⁷ Dimitriu, G & De Graaf, B; Fighting the war at Home: strategic Narratives, elite responsiveness, and the Dutch Mission in Afghanistan, s.7

⁷⁸ Två aspekter i Dimitriu & de Graafs regler för grammatisk koherens som inte inkluderades i analysen är omkringliggande påverkansfaktorer (kontranarrativ) och rimlighet i förhållande till omvärlden. Diskurser formas av den miljö de verkar i, men det är ett medvetet val baserat i studiens begränsande förutsättningar att exkludera (och enbart studera utformning) dessa

-Narrativet ska sammanfoga det förflutna, samtiden och framtiden på ett sätt som gynnar upphovs sägarens politiska målsättningar.

-Det måste finnas en tydlig probleminramning vilken avspeglas i föreslagna lösningen.

-Medel och målsättningen måste bindas samman.

Utifrån kriterierna och med utgångspunkt i de identifierade egenskaperna kommer koherensen bedömas utifrån tre olika infallsvinklar, som tidigare lyfts fram i olika delar av uppsatsen som viktiga perspektiv att studera för att kunna bedöma koherens:

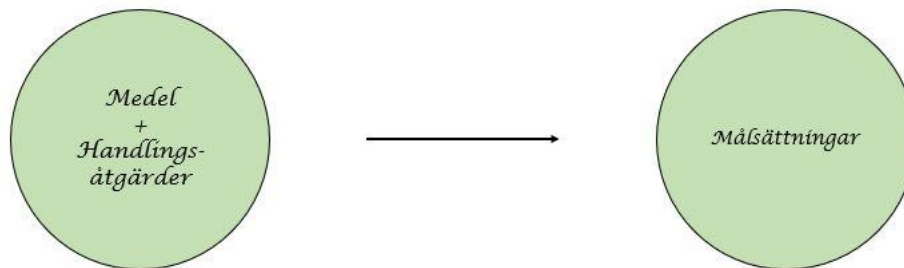
-Sambandet mellan retoriska och funktionella praktiker

- Analysnivåer: Det internationella systemet, individ och problem

- Kronologiskt: Förflutna, samtiden och framtiden

Det första steget består i att se till sambandet mellan den uttrycka målsättningen (*retoriskt*) och vidtagna handlingsåtgärder (*funktionellt*).

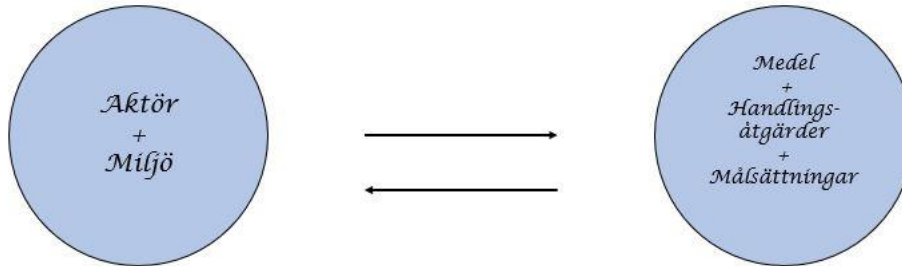
2:1) *Hänger avsatta medel och vidtagna handlingsåtgärder ihop med uttryckta målsättningar?*



Vidare beträffande analysnivåerna studerar detta uppsats i någon mening ett narrativ om *det internationella systemet* och studien intresserar sig för hur NORDEFECO använder det för att konstruera ett *problem*. Problemnarrativet beskrivs i teorin som uttryck för vad som är nödvändigt och önskvärt i en angiven sakfråga och kommer därför studeras genom medel, handling och målsättningar. Det internationella systemet beskriver hur världen är strukturerad, vilka spelarna är och hur systemet fungerar och kommer därför att studeras genom miljö och aktör. Identitet kommer tas i beaktan först under nästkommande steg i analysen.

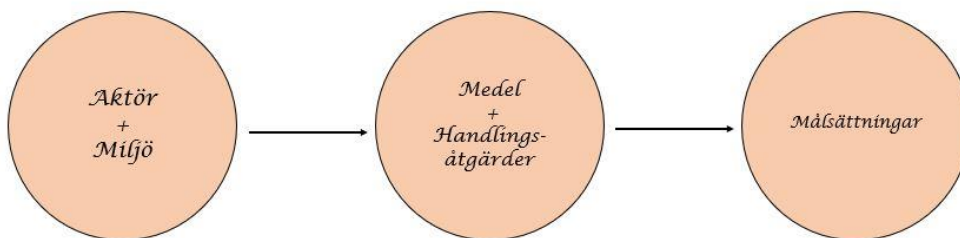
onekligen starkt påverkande faktorer. För att kunna säga något om hur strategiskt effektivt narrativet av ett förändrat säkerhetsläge är i praktiken bör dessa aspekter vägas in.

2:2) Avspeglar föreställningarna av det internationella systemet och det uttrycka problemet varandra?



Slutligen utifrån den tidsmässiga aspekten kommer aktörer och omgivning att betraktas som uttryck för vad som har väckt intresse (*det förflutna*), som i sin tur motiverat handling och medel (*nutid*), för att uppnå syftet/målsättningarna (*framtiden*).

2:3) Sammanfogar narrativet det förflutna, samtiden och framtiden i en sammanhängande historia?



Sammantaget innebär detta att beroende på perspektiv kommer de olika delarna i narrativet att ställas i förhållande till varandra och/eller analyseras utifrån olika perspektiv. vilket i förlängningen medför att utfallet sannolikt kommer variera. Kategoriseringarna är ofrånkomligen en förenkling av verkligheten och där därmed i viss mån missvisande, men nödvändiga för att uppsatsen skall hålla en god reliabilitet.

Vardera delen kommer först att skattas enskilt och kan bedömas som svagt, medelstarkt och starkt. I slutsatserna kommer en sammanslagen bedömning av koherensen att bedömas enligt samma skala.

3:4:3 Kulturell förankring

Det sista steget i analysprocessen leder in på det andra kriteriet denna studien ämnar studera för ett effektivt narrativ: kulturell förankring. Med kulturell förankring åsyftas i närmare bemärkelse, återigen med stöd i Dimitriu och de Graafs fem grammatiska regler, att narrativet knyter an till nordiska normer, intressen och etiska värderingar.⁷⁹

Att studera kultur är problematiskt i den mån att den är föränderlig över tid. Därtill är den nordiska kulturen en sammantagen bild av de nordiska länderna, hur de enskilda länderna de facto förhåller sig till den nordiska kulturen varierar.⁸⁰ Men hänsyn till studiens begränsade omfattning har nordisk kultur tillskrivits en innebörd utifrån från en rapport gjord 2019 på uppdrag av det nordiska rådet.⁸¹

Rapporten undersöker det nordiska *fredsvarumärket*, en idé som 2017 lanserades av medlemsländerna i det Nordiska rådet (samtliga även medlemmar i NORDEFKO) om att fred ska bli Nordens varumärke. Varumärket växte sig starkt under kalla kriget, men har en tradition som sträcker sig mycket längre bak än så där freden bland annat spelat en avgörande roll för nordiskt samarbete och den välfärd som kännetecknar regionen idag.⁸² Fredsvarumärket kommer i denna uppsats anses ett uttryck för den nordiska identiteten, vilket därmed innebär att uppsatsen behandlar samtliga narrativa analysnivåer (identitet, problem och det internationella systemet) i linje med den teoretiska utgångspunkten.

Utifrån policydokument, publicerade rapporter och 32 semi-strukturerade intervjuer⁸³ bryter författarna ner värderingar och angreppssätt som underbygger fredsvarumärket.⁸⁴ I deras studie tillämpar de fredsvarumärket till ett freds- och konfliktperspektiv.⁸⁵ Med synsättet att militärt försvar är ett medel för fred, och inte en orsak till krig, har fredsvarumärket häri istället tillämpats till ett säkerhets- och försvarspolitiskt perspektiv och selekterats till följande indikatorer:

⁷⁹ Ibid, s.7

⁸⁰ Hyde-Price. A, Epilogue: "Nordicness" – theory and practice, s. 441

⁸¹ Hagermann. A & Bramsen, I; *New Nordic Peace Nordic peace and conflict resolution efforts*; Köpenhamn: Nordic council of ministers; 2019, s.11

⁸² Ibid, s.15

⁸³ Ibid, s. 11

⁸⁴ Ibid, s.17

⁸⁵ Ibid, s.18

Värderingar: inkludering, prevention och demokrati

Angreppssätt: långsiktighet, transparens & pragmatiskt

Den sista fråga som kommer ställas till det studerats materialet lyder:

3:1) I vilken utsträckning reflekteras det nordiska fredsvarumärket i narrativet det förändrade säkerhetsläget?

4 Analys

4:1 Narrativets egenskaper

1:1) Vilka aktörer sammankopplas med det förändrade säkerhetsläget?

Aktörerna som tar plats i narrativet kan kategoriseras in i tre. Den första och största kategorin är de aktörer med vilka NORDEFECO ömsesidigt samarbetar, s.k. ”vänner och allierade.”⁸⁶ Att de har ett nära samarbete med EU och NATO är självklart med anledning av medlemsländernas nära sammankoppling med dem och de omnämns otaliga gånger i det studerade materialet. Likaså anses FN viktigt att bidra till, vilket görs genom deltagande i FN missionen MINUSMA i Mali.⁸⁷ Den transatlantiska länken belyses också som en prioriterad fråga⁸⁸ och USA tillskrivs vid upprepade tillfällen stor signifikans.⁸⁹ Samarbete sker även med flertalet europeiska länder såsom Tyskland, Nederländerna, Polen, England,⁹⁰Portugal och Belgien.⁹¹ Därtill medför den geografiska närheten att Estland, Lettland och Litauen lika faller in under denna kategori.⁹²

Till nästa kategori, vilken kan sägas vara en underkategori till den första tillhör Ukraina och Georgien, samarbeten som mer syftar till att stödja och hjälpa. Eastern Africa standby force (EASF) är också en aktör som de anser viktig att stödja.⁹³

⁸⁶ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.16

⁸⁷ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 "Promoting security through cooperation"*, s.11

⁸⁸ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s.3 & Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.17

⁸⁹ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 "Promoting security through cooperation"*, s.3 & Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s.3

⁹⁰ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s.10

⁹¹ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 "Promoting security through cooperation"*, s.3

⁹² Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s. 17

⁹³ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 "Promoting security through cooperation"*, s.11

Vidare tillhör den sista kategorin de som samarbetet ämnar skydda sig mot.

“We are firm believers in dialogue, transparency and a predictable world order based on international law and binding agreements. Unfortunately, not all countries share those beliefs.”

I nästkommande stycke följer sedan en närmare adressering av vad/vem som åsyftas; ett bestämt (assertive) Ryssland omnämns tillsammans med internationell terrorism. Politisk polarisering inom både EU och USA tas också upp. Ryssland beskrivs både ha viljan och förmågan att nyttja militär makt för strategiska syften⁹⁴

1:2) Hur beskrivs miljön i det förändrade säkerhetsläget?

Säkerhetsläget beskrivs som utmanande (challenging), men just vad utmaning är tvetydligt. Läget beskrivs bland annat som åtstramad (strained),⁹⁵ vilket genom viss tolkning kan förvirra med anledning av att säkerhetshoten tvärtemot har vidgats till att inbegripa fler typer av säkerhetsutmaningar:

” The security challenges in our region are becoming more complex and demanding, characterized by the buildup of military forces, as well as terrorism and increasing hybrid challenges including cyber. These challenges are likely to remain in the years to come.”⁹⁶

De angivna förändringarna förefaller således vara karakteriserande för ett större trendsifte och inte bara tillfälliga.

Att säkerhetsläget blivit åtstramat verkar antyda att utmaningen ligger i lägesbilden som genomsyras av bristfällig kunskap och därmed bidrar till en känsla av ovisshet. Däremot kan benämningen också härledas till intensitet, att de nordiska länderna nu även skall samarbeta vid konflikt, och inte ”bara” i fred och kris.⁹⁷ I viss mening är tillägget av konflikt något motsägelsefullt med hänsyn till följande uttalande: “We see no military threat against the Nordic region today.”⁹⁸ Men förändringarna betraktas ändå vara av den dignitet att de kräver

⁹⁴ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.15

⁹⁵ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s.8

⁹⁶ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.17

⁹⁷ *Ibid*, s.17

⁹⁸ *Ibid*, s. 15

ökad beredskap och bättre tillgänglighet.⁹⁹ Efter citatet följer återigen en hänvisning till termer av oförutsägbarhet (unpredictable) och ovisshet (uncertain), känslor som sammankopplas med att säkerhet tillskrivits en ny innebörd i takt med klimatförändringarna och ökad migration.¹⁰⁰

En stark karakterisering av nuvarande säkerhetsläge är också betoningen på det kollektiva¹⁰¹ och multinationella.¹⁰² Säkerhetsläget är en gemensam angelägenhet som hanteras tillsammans med andra.

Sammantaget förefaller mycket kretsa kring informationsmiljön, men även geografiska aspekter lyftas upp; inte så häpnadsväckande är självfallet att den baltiska regionen, norra Atlanten och Nordkalotten är av högst prioritet.¹⁰³ Island beskrivs som ett strategiskt viktigt område utifrån funktionen som en central knutpunkt i norra Atlanten.¹⁰⁴

Intresset sträcker sig även bortom denna planeten; det talas också om rymden som ett allt viktigare domän i frågan om bland annat underrättelser och satellitkommunikation.¹⁰⁵

1:3) Vilka handlingsåtgärder vidtas och vilka medel avsätts för att möta/hantera det förändrade säkerhetsläget?

Genom politisk vilja och sunt förnuft uppnås konkreta resultat.¹⁰⁶ År 2018 antog NORDEFKO en ny vision för 2025 som anses vara bättre anpassad för att möta de nya utmaningarna. Visionen är en av flera policydokument som tas fram för att vägleda arbetet. Framtagningen av policydokument tycks också vara en stor del av det arbete som sker. Dialogen förefaller vara den viktigaste katalysatorn för samarbetet och tar form i olika konstellationer, förutom de regelbundna sammanträdena,¹⁰⁷ till exempel genom s.k. ”table top discussions”¹⁰⁸ och seminarium¹⁰⁹. År 2016 upprättades även en säker kommunikationslinje mellan länderna och ambitionen är att så småningom också inkludera de baltiska länderna i systemet.¹¹⁰

⁹⁹ Finska försvarsministeriet; *NORDEFKO Annual Report 2017*, s.8

¹⁰⁰ Norska försvarsdepartementet *NORDEFKO Annual Report 2018*, s. 15

¹⁰¹ *Ibid*, s.8

¹⁰² Finska försvarsministeriet; *NORDEFKO Annual Report 2017*, s.15 & 2016, s.3

¹⁰³ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFKO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s.8

¹⁰⁴ Norska försvarsdepartementet *NORDEFKO Annual Report 2018*, s.15

¹⁰⁵ *Ibid*, s.8

¹⁰⁶ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFKO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s.3

¹⁰⁷ Se detaljerad redogörelse i Finska försvarsministeriet; *NORDEFKO Annual Report 2017*, s.10

¹⁰⁸ *Ibid*, s.8

¹⁰⁹ Norska försvarsdepartementet *NORDEFKO Annual Report 2018*, s.7

¹¹⁰ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFKO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s. 6

Ytterligare två avtal som kommit att spela stor roll är dels det så kallade *easy access agreement* och dels avtalet *alternative landing base*.¹¹¹ Den förstnämnda medför en bättre territorial tillgänglighet mellan medlemsländerna i fredstid och förbättrar därmed den operativa rörligheten.¹¹² Avtalet *alternative landing base* tillåter obebämnade flygfarkoster att landa på varandras flygbaser till exempel vid dåligt väder. Avtalen gäller explicit enbart i fredstid.¹¹³

Samarbete sker också genom luftövervakning. Projektet går under benämningen *Nordic Enhanced Cooperation on Air Surveillance* (NORECAS). Med samarbetet vill länderna uppnå en förbättrad situationsförståelse genom utbyte av radarinformation, i fredstid. I framtiden finns förhoppning om att kunna utveckla fler olika typer av samarbete avseende luftövervakning, även ute i rymden.¹¹⁴

Utbyte av erfarenheter och samövning är också centrala knytpunkter. Omfattande övningar som äger rum med regelbundenhet i den nordiska regionen, exempelvis ACE¹¹⁵ och 2018 Trident Juncture (som förvisso var en NATO-ledd övning där de nordiska länderna deltog).¹¹⁶

Bortom de nordiska gränserna pågår även två assistansprogram i Georgien och Ukraina som ämnar stötta uppbyggnaden av ländernas försvarsförmågor. De förmågor det riktas särskilt fokus vid är anti-korruption och cyber. NORDEFECO stöttar även i utvärdering av övningsverksamhet.¹¹⁷

Den sammantagna bilden av den verksamhet som sker i NORDEFECO verkar genomsyras av framförallt dialog, informationsutbyte och samövning, åtgärder som vidtas för att uppnå de målsättningar som kommer att presenteras i följande stycke.

1:4) Vilka målsättningar uttrycks med NORDEFECO?

“We, the Nordic Defence Ministers, believe that closer defence cooperation between the Nordic countries strengthens our countries’ military capabilities and promotes regional security and stability.”¹¹⁸

¹¹¹ Ibid, s. 10

¹¹² Ibid, s.3

¹¹³ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s. 7

¹¹⁴ Ibid, s. 6 & Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.8

¹¹⁵ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s. 6

¹¹⁶ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.14

¹¹⁷ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s.10 & Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s. 9

¹¹⁸ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.17

Citatet är talande för den liberala filosofi som underbygger försvarssamarbetet. Ett annat fruktbart exempel är den text som pryder förstasidan på 2016 års upplaga: “Promoting security through cooperation.”¹¹⁹ Att bibehålla fred omnämns som centralt.¹²⁰ Men samtidigt skall samarbetet införliva sina målsättningar i såväl fred, kris och konflikt.¹²¹

Målsättningen är att hitta gemensamma lösningar på delade problem,¹²² för att således bättre tillsammans hantera säkerhetsläget i regionen, dock respekteras demokratiska grundvärderingar i fråga om suveränitet och medlemsländerna betraktas även som enskilda aktörer vars nationella försvar också är av prioritet.¹²³ Mer specifikt uttrycks förbättrad interoperabilitet, territorialt försvar och avskräckning som de målsättningar som genom samarbete skall bidra till säkerhet och stabilitet i regionen.¹²⁴ För att det skall vara möjligt belyses bland annat behovet av förbättrad beredskap och tillgänglighet av material samt andra förnödenheter.¹²⁵

4:2 Koherens

2:1) Hänger avsatta medel och vidtagna handlingsåtgärder ihop med uttryckta målsättningar?

Att bygga grunden för samarbetet genom dialog, vilja och sunt förnuft kanske inte ger ett direkt utfall som kan kopplas till målsättningarna, men däremot är det viktigt för att gjuta en stabil grund och bygga trovärdighet. Dialogen är en förutsättning för att utveckla pålitlighet och skapa en gemensam verklighetsuppfattning, för att effektivt kunna jobba tillsammans mot gemensamma målsättningar.

Målsättningen är att kunna verka i såväl fred, kris och konflikt, men att två centrala avtal (*easy access agreement* och *alternative landing base*) som i hög grad verkar till en ökad interoperabilitet enbart gäller i fredstid faller inte helt i linje med varandra. Även det viktiga *NORECAS* gäller enbart under fredstid. Försvarsorganisationer övar för konflikt, att instifta avtal som enbart gäller i fred underminerar onekligen samarbetets funktionalitet, eftersom de enbart kan verka med full kapacitet i fred. Sannolikt är dock att avtalen trots allt kommer fortsätta fylla sin funktion även i kris och konflikt, men att det skulle vara att gå utanför

¹¹⁹ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s.1

¹²⁰ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.15

¹²¹ *Ibid*, s.17

¹²² Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s.3

¹²³ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s.3

¹²⁴ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.17

¹²⁵ *Ibid*, s.8

ländernas bekvämlighetszon och vara något djärvt att binda sig i ett sammanhang (kris och konflikt) som de inte är familjära med. Avtalets bundenhet till fred kan dock möjligen också förklaras genom att tolka det som respekt för de enskilda ländernas suveränitet, eftersom de trots allt inte med säkerhet vet hur förutsättningarna i en upptrappning av säkerhetsläget skulle kunna ta form.

Luftbevakningens bidrag i form av underrättelser och förbättrad lägesuppfattning är en viktig pusselbit för att kunna vidta rätt åtgärder i rätt tid och därmed upprätthålla säkerheten och bibehålla stabiliteten i regionen. Att ständigt kontrollera luftrummet är såväl en trovärdighets- som kapacitetsfråga. En kontinuerlig situationsförståelse bidrar till en förstärkt förmåga att kunna agera, centralt för tröskeleffekt. Av samma anledning sammanfaller även tränings- och övningsverksamheten väl med målsättningen att avskräcka och ha ett starkt territorialförsvar.

Målsättningarna uppfattas i mångt och mycket vara geografiskt bundna till den nordiska regionen, den verksamhet som är förlagd utanför Norden har således ingen tydlig eller direkt koppling till målsättningarna. Dock utgör verksamheten i Mali ett bra övningstillfälle för taktisk lufttransport, en förmåga som därmed i högsta grad bidrar till uttryckta målsättningar. Verksamheten i Georgien och Ukraina som rör cyber, anti-korruption och övningsutvärdering anses inte direkt kunna förklaras utifrån de studerade narrativa egenskaperna. Likväl saknar verksamheten i Östafrika en tydlig koppling till hur det bidrar till fred, säkerhet och stabilitet i Norden och dess närområde.

Sammanfattningsvis avspeglas avsatta medel och vidtagna handlingsåtgärder i somliga aspekter tämligen väl i målsättningarna, ibland med en direkt koppling och i somliga fall indirekt. Däremot förekommer även mindre väl förankrade aspekter varvid de två som häri betraktas som mest problematiska är dels avtalens begränsning till fred som inte går i samklang med ambitionen att verka i såväl fred, kris och konflikt. Därtill kan inte heller det arbete och engagemang som sker utanför den nordiska regionen förklaras, då målsättningarna tydligt är geografiskt bundna till närområdet. Den koherenta graderingen på denna frågeställning värderas följaktligen till **medelstark**.

2:2) *Avspeglar föreställningarna av det internationella systemet och det uttrycka problemet varandra?*

En handlingsåtgärd betraktas här som att det föreligger ett behov av något som i dagsläget inte tillfredsställs. *Problemnarrativet* förefaller således kretsa kring bristande information som i sin tur leder till bristande kontroll. Det förändrade säkerhetsläget upplevs som en komplex utmaning som ger upphov till en känsla av tilltagen osäkerhet och en hotad stabilitet. Det skulle dock kunna argumenteras att det är universell problembild som ett militärt försvar syftar till (säkerhet och stabilitet). Det som skall bemötas är en transnationell trend av nya typer av hot (militär återupprustningen, terrorism, alltmer hybrida utmaningar inklusive cyber) som kräver förändring och anpassning genom en kollektiv ansträngning. De nordiska länderna balanserar mellan anpassning, men att ändå förhålla sig till grundläggande demokratiska principer (suveränitet) och en invand verklighetsföreställning (fred).

Det internationella systemet består av många vänner och allierade som både delar den geografiska närheten, men som också delar grundläggande värderingar och uppfattningen om vad det förändrade säkerhetsläget innebär. Konkret nämns Ryssland, internationella terrorism och polarisering inom EU som det de verkar emot, således både aktörer, men också politisk utveckling.

USA är av allt att tyda en central maktspelare i sammanhanget vilket förklarar betoningen på Islands strategiska betydelse. Att de nordiska länderna tyr sig till USA är inget häpnadsväckande och det följer en historisk trend av USA som en säkerhetsgaranti för dem. Följaktligen upplevs därför den politiska polariseringen som ett problem, då den har förändrat förutsättningarna för relationen mellan Norden och USA och därför kan inte längre säkerhetsgarantierna tas för givna.

Med hänsyn till att NORDEFCO är en försvarsorganisation bör säkerhetsmässiga aspekter vara det som upplevs som problematiskt med polariseringen inom EU på samma sätt som i relationen med USA. Om det finns en avsaknad av dialog inom ramen för EU verkar det vara så att initiativtagande till dialoger och samövning fyller syftet av att ha sitt på det torra när andra viktiga forum knakar i fogarna.

Internationell terrorism utgör onekligen ett hot mot säkerheten och stabiliteten i Norden och att bemöta terrorismen är ett internationellt problem som kräver gemensamma åtgärder på en mängd olika fronter. Terrorism är en typ av irreguljär hybridkrigföring och cybersfären har utgjort en central plattform för moderna terrordörelser att kunna sprida sina

radikala och våldsamma åsiktsbildningar. Att bemöta denna typen av hybrida irreguljära hot är till mångt och mycket avhängt på underrättelser. För detta används avancerad informationsteknologi såsom långdistansdrönare och satelliter som med hög precision kan inhämta och bygga informationsnätverk.¹²⁶

Ryssland beskrivs som militärt aggressivt och implicit att de inte förhåller sig till internationell lag och överenskommelser. Av allt att tyda kan karaktärsdragen sammankopplas med landets annektering av Krim 2014 och militär upprustning. Något anmärkningsvärt är dock att Ryssland enbart omnämns (vid två tillfällen) i årsrapporten från 2018¹²⁷ och medför att somliga essentiella pusselbitar faller på plats. Hotet Ryssland utgör förtydligas i viss mån genom att se till assistansprogrammen i Ukraina och Georgien som är geografiskt närliggande med Ryssland. Stödet som ges till länderna har fokus vid utmaningar som tangerar den beskrivna hotbilden i cybersfären. Stödet som riktas dit förstås därmed som en åtgärd som indirekt bidrar till ökad säkerhet och stabilitet i Norden.

Hur hotbilderna ser ut framgår med tydlighet genom att se till problemnarrativet, men varifrån de kommer eller vilka aktörer som skapa dem framgår tämligen implicit och otydligt. Aspekterna är centrala för att kunna förstå varför vissa handlingslinjer ligger i fokus och således för att kunna legitimera det nordiska försvarssamarbetet. Istället läggs stort fokus vid att redogöra för vilka aktörer NORDEFECO på olika sätt samarbetar med, medan det förefaller vara underförstått varifrån hoten kommer och vilka aktörer de kan länkas ihop med.

Den textuella förmedlingen sammankopplar inte narrativen med retorisk tydlighet, men oaktat går det genom en noggrann läsning att finna svar på några av de luckor som inte kunde förklaras av frågeställning 2:1, i synnerhet vikten av dialog. Den koherenta graderingen på denna frågeställning värderas därför till **stark**.

¹²⁶ Black, J; *Introduction to Global Military History: 1775 to the Present Day*; s. 270

¹²⁷ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*; s.4 & s.15

2:3) *Sammanfogar narrativet det förflutna, samtiden och framtiden i en sammanhängande historia?*

I textmaterialet beskrivs det som att det har förändrats, något har hänt, som i sin tur skapat de behov NORDEFCO nu genom medel och handling försöker bemöta. Framställningen tyder på att det förflutna kan knytas till en enskild händelse. Samtidigt tycks de redogjorda hotbildsbeskrivningarna förstås mer som ett trendskifte utifrån det breddade säkerhetsbegreppet. Troligen är verkligheten en kombination av båda.

Som konstaterat i föregående frågeställning framgår det inte med tydlighet varifrån hotbilderna precis kommer från eller vem som kan sammankopplas med dem, det förefaller vara underförstått. Däremot förekommer enstaka uttalanden som tydliggör förhållandet till Ryssland och betydelsen av annekteringen av Krim. Vidtagna handlingar och avsatta medel kan dock inte förstås oberoende av kontexten, utan även de förändrade förutsättningarna för militär framgång i en modern teknikbaserad kontext måste vägas in. Tidsaspekten har komprimerats och underrättelseflödet går avsevärt fortare med teknikens hjälp, det medför sannolikt en underliggande stress som kan förklara varför det samtida säkerhetsläget bedöms vara alltmer komplext och utmanande.

Tidigare problematiserades uttalandet om att man inte anser att det föreligger något militärt hot mot Norden, trots att de låter beskriva säkerhetsläget i termer av militär upprustning. Uttalandet faller inte heller i linje med uttrycka målsättningar såsom interoperabilitet, territorialt försvar och avskräckning. Handlingsåtgärderna speglar säkerhet utifrån ett traditionellt synsätt (exempelvis *easy access agreement*, *alternative landing base*, NORECAS och övningen ACE). Med hänsyn till andra överhängande hot såsom terrorism, klimat och migration, som inte nödvändigtvis kategoriseras till militära angelägenheter, borde även handlingsåtgärder riktade mot förbättrad civil-militär samverkan tas i beaktan. Det gör det inte, utan dess avsaknad talar snarare för den gråzonsproblematik som präglar försvars- och säkerhetspolitiken i modern tid. Stort fokus läggs däremot vid dialog med tredje part, varvid alla samtal inte helt tydligt tangerar målsättningarna att uppnå regional stabilitet och säkerhet. Och andra sidan är många av de icke militära hoten transnationella, vilket medför att intressena sammanfaller och att hoten bäst bemöts genom kollektiva ansträngningar.

Sammantaget har *det förflutna* genererat i både traditionella militära utmaningar, men också nya hotbilder, vilka till stor del är ett resultat av teknikutvecklingen. Uppfattningen är att den terminologi som beskriver säkerhetsläget som komplext, ovisst och oförutsägbart i hög utsträckning kan sammankopplas med dels teknikutvecklingen, men också Rysslands kontroversiella agerande. En stor del av de handlingsåtgärder som vidtas riktas i synnerhet till att möta traditionella militära utmaningar. I viss utsträckning har NORDEFECO även tillämpat strategier för att kunna bemöta ”nya” typer av hot, men med en avsaknad av ett civil-militärt perspektiv.

För att slutligen blicka framåt i tiden tycks det finnas en långsiktighet och ett preventivt tänk i det arbete som görs idag. Arbetet som bedrivs är i viss mån en reaktion på utvecklingen av säkerhetsläget, men även en anpassning, eftersom det tycks vara så att de nordiska länderna i stort vill bibehålla säkerhetsläget så som det är idag: stabilt, säkert och fredligt. Att de ämnar samarbeta i såväl fred, kris och konflikt står dock som tidigare diskuterat i kontrast till flera av de centrala avtal som stiftat och som enbart gäller i fred. Om målsättningen är att kunna verka tillsammans även i kris och konflikt bör således kärnan i många av de förmågor NORDEFECO gemensamt utvecklar gälla även då. En militär verksamhet som enbart har full operativ förmåga i fred fyller ingen reell funktion, bortsett från dess avskräckande effekt, som förvisso är väldigt central i NORDEFECOS fall.

Sammanfattningsvis efter att nu ha behandlat centrala faktorer utifrån ett tidsmässigt perspektiv bedöms den koherenta graderingen även på denna frågeställning vara **stark**, trots en avsaknad av ett civil-militärt perspektiv som hade stärkt länken till den breda hotbilsdefinitionen.

4:3 Kulturell förankring

3:1) I vilken utsträckning reflekteras det nordiska fredsvarumärket i narrativet det förändrade säkerhetsläget?

Det nordiska försvarssamarbetet har en princip om att vara icke exklusivt, vilket innebär att deltagande i de olika projekten är flexibelt och ett nordiskt land är när som välkommet att antingen påbörja, eller avbryta deltagande i ett visst projekt.¹²⁸

¹²⁸ Danska försvarsdepartementet; NORDEFECO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”, s.10

NORDEFKO är dock inte bara öppna för länder i den nordiska regionen utan de välkomnar även länder som inte delar den geografiska närheten i samma utsträckning. Det har de påvisat genom att upprepade gånger bjuda in en rad länder till såväl möten¹²⁹, som övningar¹³⁰. Att *inkludering* värdesätts synliggörs likaså genom att samarbeta och utbyta erfarenheter i personalärenden beträffande bland annat hur olikheter och jämlikhet bäst hanteras.¹³¹

Vid upprepade tillfällen belyses med olika infallsvinklar att NORDEFKO åtnjuter stort politiskt och publikt stöd i alla fem nordiska länder, att denna aspekt tas upp indikerar på att detta värdesätts och är ett tecken på att det läggs vikt vid *demokratiska principer*.¹³² Ytterligare ett exempel som visar på tillämpningen av demokratiska värderingar framgår av följande citat:

“Even among close friends, military access to each other’s territories is subject to regulations and control by the nation being visited. This is directly related to the sovereignty of nations and the rights and responsibilities that follow by national law and policies, international agreements and diplomatic etiquette.”¹³³

Även om samarbetet är ett försvarssamarbete vill de nordiska länderna undvika militära incidenter och konflikter, bibehållen fred och stabilitet är två av de primära målsättningarna med arbetet. Av allt att döma syftar allt arbete NORDEFKO bedriver till att vidta *preventiva* åtgärder för att i möjligaste mån undvika det de förbereder och övar inför: krig.

En stor del av de avtal och överenskommelser som slutits inom ramen för NORDEFKO syftar just till en ökad *transparens och effektivitet*, två angreppssätt som i hög grad verkar i synergi med varandra. Transparens är grunden till mycket i frågan om internationella samarbeten, då de till mångt och mycket är avhängda på tillit. En avsaknad av öppenhet i samtalen kommer sannolikt inte att generera i varaktiga och goda relationer, vilket i förlängningen kommer leda till ett ineffektivt och dysfunktionellt utbyte. Att kommunikationen fungerar är således vitalt för att långsiktigt trygga säkerheten och stabiliteten och den nordiska regionen:

¹²⁹ Ibid, s.3 & Finska försvarsministeriet; *NORDEFKO Annual Report 2017*, s.10

¹³⁰ Norska försvarsdepartementet *NORDEFKO Annual Report 2018*, s.12

¹³¹ Finska försvarsministeriet; *NORDEFKO Annual Report 2017*, s.15 & 2018, s.15

¹³² Norska försvarsdepartementet *NORDEFKO Annual Report 2018*, s.4 & Finska försvarsministeriet; *NORDEFKO Annual Report 2017*, s.3

¹³³ Norska försvarsdepartementet *NORDEFKO Annual Report 2018*, s.10

“When the leaders from the Nordic countries met with the American president in April 2016 it was a clear demonstration of the significance of Nordic cooperation. The summit reaffirmed the pledge for a deep and sustainable commitment on key international issues related to security and defence in a challenging security environment.”¹³⁴

Uppfattningen är att NORDEFECO är på synnerligen god väg i det avseendet: “We are firm believers in dialogue, transparency and predictable world order based on international law.”¹³⁵ Ett talande citat för de grundläggande värderingarna som underbygger samarbetet och budskapet är återkommande. Begreppet dialog nyttjas vid upprepande tillfällen och beskrivs bland annat i termer av fördjupad och stärkt dialog¹³⁶, samt konstruktiv och öppen dialog.¹³⁷ Samtalen skall präglas av transparens och ömsesidigt utbyte av information.¹³⁸

Många av de mål som lades fram i visionen för 2020 anser de har uppnåtts.¹³⁹ Arbetet framöver skall nu inriktas mot de ambitiösa, men *realistiska* konkreta målsättningar som presenteras i visionen för 2025.¹⁴⁰ Visionen belyses som ett viktigt medel för det framtida arbetet¹⁴¹ och det förmedlar också de *långsiktiga* ambitionerna med verksamheten.

De årliga rapporterna presenteras på ett sätt som uppfattas som väldigt *målinriktat*. Försvarsorganisationer tenderar generellt till vara väldigt mål-och resultatnriktade, så att arbetet som bedrivs i NORDEFECO är det behöver inte enbart vara en indikator för nordisk kultur, utan är likväl ett kännetecken för branschen i sin helhet.

Den sammanvägda bedömningen är att det nordiska fredsvarumärket avseende såväl värderingar (inkludering, prevention och demokrati) som arbetsmässiga angreppssätt (långsiktighet, transparens och pragmatiskt) i hög utsträckning reflekteras i narrativet av *det förändrade säkerhetsläget*.

¹³⁴ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s.3

¹³⁵ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s.15

¹³⁶ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s.3

¹³⁷ Danska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*, s.8

¹³⁸ *Ibid*, s. 14

¹³⁹ Finska försvarsministeriet; *NORDEFECO Annual Report 2017*, s.9

¹⁴⁰ Norska försvarsdepartementet *NORDEFECO Annual Report 2018*, s. 17

¹⁴¹ *Ibid*, s.4

5 Avslutning

5:1 Slutsatser

Genom analysen av det empiriska materialet har uppsatsen kunnat identifiera några möjliga förklaringar på de frågeställningar som ämnat besvaras, vilka lyder:

- 1) *Inom ramen för NORDEFKO, hur använder de nordiska länderna det förändrade säkerhetsläget för att lyfta fram norden som en försvars- och säkerhetspolitisk gemenskap?*
- 2) *Hur starkt är det strategiska narrativ NORDEFKO förmedlar av det förändrade säkerhetsläget?*

Narrativet har studerats i två avseenden: koherens och kulturell förankring som är två (av flera) förutsättningar för det strategiska narrativets effektivitet.¹⁴²

Den första delen i analysen syftade till att indikera narrativets olika beståndsdelar/egenskaper, för att sedan i andra delen nyttja dem för att kunna studera koherensen utifrån tre olika perspektiv: 1) sambandet mellan retorik och handling,¹⁴³ 2) analysnivåer¹⁴⁴ och 3) kronologiskt¹⁴⁵. Analysen mynnar ut i en slutsats om att den sammanvägda koherensen är **stark** med grund i att det konstaterades att det förelåg starka samband i perspektiv två och tre, men något svagare (medelstarkt) samband utifrån perspektiv ett. Beroende på utifrån vilket perspektiv koherensen betraktades kunde olika aspekter synliggöras och problematiseras, mer om detta i diskussionen som följer härefter.

Den tredje delen av analysen adresserade den kulturella koherensen. Kultur avgränsades till det nordiska fredsvarumärket¹⁴⁶ som anpassades till denna studiens ämnesområde: säkerhet- och försvarspolitik. Resultatet av den analysen pekade på att det finns ett synnerligen **välförankrat fredsvarumärke** i det strategiska narrativet. Innehållet reflekterade såväl värderingar (inkludering, prevention och demokrati) som arbetsmässiga angreppssätt (långsiktighet, transparens och pragmatiskt).

¹⁴² Dimitriu. G & De Graaf. B; Fighting the war at Home: strategic Narratives, elite responsiveness, and the Dutch Mission in Afghanistan, s.7

¹⁴³ Flockhart. T, Towards a strong NATO narrative: From a 'practice of talking' to a 'practice of doing', s.84-85

¹⁴⁴ Miskommin et al., *Forging the world strategic narratives and international relations*, s.8

¹⁴⁵ Miskimmon et.al., *Strategic narratives communication power and the new world order*, s.2

¹⁴⁶ Hagermann. A & Bramsen, I; *New Nordic Peace Nordic peace and conflict resolution efforts*, s.17

Sammantaget utifrån det studerade materialet och tillämpad metod har uppsatsen kunnat fullfölja sitt syfte och kommit fram till att de nordiska ländernas narrativa *utformning* av det förändrade säkerhetsläget i det stora hela är effektivt/starkt. Följaktligen har NORDEFECO (i egenskap av samtliga av de nordiska länderna) strategiska narrativ av *det förändrade säkerhetsläget* förutsättningar att forma den diskursiva miljön inom vilken de verkar i, till fördel för egna motiv och målsättningar.¹⁴⁷ Uppsatsen har dock inte kunnat bekräfta att det sker i praktiken eftersom den begränsats till att enbart studera utformning och inte projicering och mottagning. Däremot finns det grund att hävda att narrativet i någon utsträckning (om än begränsad) internt bidrar till kulturell normalisering av försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete i Norden och därigenom stärks de nordiska länderna som enhetlig försvars- och säkerhetspolitisk aktör. Med stöd i Flockharts teoretiska ramverk¹⁴⁸ kan slutsatsen av att strategiska narrativet är starkt följlaktligen sägas utgöra en bidragande faktor till att överkomma de ontologiska barriärer som föreligger mot bakgrund av ett historiskt tabu kring nordiskt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete.¹⁴⁹ I det stora hela är denna utvecklingen positivt för att de nordiska länderna tillsammans skall kunna trygga säkerheten i norden och dess närområde.¹⁵⁰

Uppsatsen har genom att studera en föränderlig variabel (omvärlden) empirisk bidragit till en ökad förståelse för hur de nordiska länderna utifrån ett försvars- och säkerhetspolitiskt perspektiv förhåller sig till förändring. Teoretiskt har uppsatsen inspirerats av en rad olika tillvägagångssätt och perspektiv att studera strategiska narrativ på och följlaktligen visat på hur perspektiven och metoderna kompletterar varandra. Uppsatsen har däremot inte kunnat ge någon möjlig förklaring på varför samarbetet inte formaliseras, men har emellertid kunnat indikera på att en formalisering av nordiskt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete framöver skulle kunna vara potentiellt.

¹⁴⁷ Miskimmon et.al., *Strategic narratives communication power and the new world order*, s.2–3

¹⁴⁸ Flockhart. T; Towards a strong NATO narrative: From a ‘practice of talking’ to a ‘practice of doing’, s.82

¹⁴⁹ Järvenpää. P, Nordic defense cooperation NORDEFECO and beyond, s.137-138 & Westberg. J; Det nordiska försvarssamarbetets drivkrafter och utvecklingsmöjligheter, s.89–90

¹⁵⁰ Mitzen. J, Ontological security in world politics: state identity and the security dilemma, s.342

5.2 Diskussion och kritiska reflektioner

Analysen bekräftar den tidigare forskning som framhäver styrkan i den nordiska identiteten.¹⁵¹ I linje med Carolijn Van Noorts¹⁵² upptäckter bör det sålunda föreligga gynnsamma förutsättningarna för NORDEFECO att vidmakthålla publikt stöd hemmavid, vilket är fundamentalt för samarbetets fortlevnad i det demokratiska Norden.

Den beskrivna miljön genomsyrades till stor del av en osäkerhet och oförutsägbarhet som härleddes till såväl Rysslands militära aggression (en händelse) som till vår moderna teknikbaserade tillvaro (trendskifte). En gemensam faktor är att dessa problem löses genom kollektiv ansträngning och att tyda från materialet är att intern sammanhållning lika viktig som externt samarbete med tredje part. Tomas Ries resonemang¹⁵³ visade sig således delvis stämma väl överens med hur de nordiska länderna ser på sin omvärld, inga problem kan tillskrivas geografisk bundenhet varvid samarbete även utanför NORDEFECO är centralt. Däremot är den interna sammanhållningen mellan de nordiska länderna likväl så betydelsefull i en värld som blir alltmer polariserad och oförutsägbar.

Att det finns en tydlig koherens mellan retoriska och funktionella praktiker i narrativet är enligt Flockhart fundamentalt för att stötta den sociala identiteten och således den ontologiska säkerheten.¹⁵⁴ Den delen av analysen bedömdes medelstark och är därför ”den svaga länken” i det strategiska narrativet av *det förändrade säkerhetsläget*. En del av den pågående verksamheten i NORDEFECO kan inte direkt sammankopplas med målsättningarna, vilka fokuserats till den nordiska regionen och dess närliggande områden. Därtill kan viss verksamhet sägas gå bortom rena försvarspolitiska angelägenheter.

Två exempel är engagemanget i Östafrika och det stora fokuset på dialoger med tredje part. Dock skulle det sistnämnda kunna förklaras av den politiska polariseringen både inom EU, men också i USA. Uppsatsen har i det avseendet kunnat bygga vidare på Salminens verk och synliggöra hur NORDEFECO på sätt och vis utgör ett alternativ till de internationella insatserna i den mån att det fungerar som en regional plattform för att göra uttryck för sina värderingar och göra sin röst hörd internationellt.¹⁵⁵

¹⁵¹ Forsberg, T, The rise of Nordic defense cooperation: a return to regionalism?, s.1163 & Brommesson, D; Introduction to special section: from Nordic exceptionalism to a third order priority – variations of “Nordicness” in foreign and security policy, s.356

¹⁵² Van Noort, C, Study of Strategic Narratives: The Case of BRICS, s.127

¹⁵³ Ries, T, The new Nordic security agenda, s.21

¹⁵⁴ Flockhart, T; Towards a strong NATO narrative: From a ‘practice of talking’ to a ‘practice of doing’, s.79

¹⁵⁵ Salminen, P, “Nordic power projection” and international operations: aspects from the past and new opportunities, s.206

En andra aspekt vari koherensen brast något var de centrala avtalens bundenhet till fred som inte helt uppenbart faller i linje med målsättningen att verka i såväl fred, kris och konflikt. Det förefaller problematiskt i det avseendet att det underminerar försvarssamarbetets operativa funktion. Samtidigt kan det förklaras utifrån perspektivet att NORDEFECO även har som mål att avskräcka, vilket avtalen onekligen fortsatt bidrar till. Ovetskapen om hur konfliktsituation i regionen skulle kunna se ut är ytterligare en förklaring till den avtalsmässiga begränsningen.

Samarbetets breda funktionalitet är dock inte en svag länk utifrån alla perspektiv. Genom att nyttja en bred hotbildsbeskrivning, sprungen ur omvärldsförändringarna legitimerar NORDEFECO den verksamhet som inte direkt kan sammankopplas till målsättningarna. Studien kan därmed också sägas bekräfta Forsberg i den mån att omvärldsförändringarna är en starkt bidragande motivator för samarbetet.¹⁵⁶ En positiv effekt av det är att det skapar en breddad funktionalitet, som därigenom legitimerar en bred verksamhetsagenda. Det stärker det incitamenten för att vidta handlingsåtgärder, vilken sålunda medför att ökad synlighet. Precis som Kaldor et al. konstaterade att mänsklig säkerhet hade gjort inom EU.¹⁵⁷ Handling är ett uttryck för identitet och den breda funktionaliteten bidrar således till att de nordiska länderna tillåts göra uttryck för och stärka fredsvarumärket.

Att skillnaderna mellan ländernas institutionellas tillhörigheter suddades ut är och ena sidan ett av de främsta bidragen med denna uppsatsen, eftersom det annars ofta är ämne för diskussion. Och andra sidan finns det såklart en anledning till det stora fokuset vid den frågan och det är att den faktorn onekligen spelar stor roll. Hade de enskilda ländernas narrativa utformning av *det förändrade säkerhetsläget* studerats och vägts mot varandra finns sannolikheten att utfallet hade varit annat. Mot bakgrund av det likformiga empiriska materialet som studerats vore det nästan anmärkningsvärt om utfallet hade varit annat än att narrativet förefaller vara av stark koherens och kulturellt välförankrat. Materialet är producerat av politiska eliter och underbyggs av ett medvetet kommunikationsbudskap. Med det sagt finns det fog för att lyfta vad uppsatsen *egentligen* har kunnat visa? Oaktat har tillämpningen av analysverktyget kunnat utröna brister i det medvetna kommunikationsbudskapet, vilka annars inte uppenbart framträder.

¹⁵⁶ Forsberg, T, The rise of Nordic defense cooperation: a return to regionalism?, s.1163

¹⁵⁷ Kaldor, M et.al; Human security: a new strategic narrative for Europe, s. 273 & 287

5:2 Förslag på vidare forskning

Eftersom denna uppsatsen enbart studerat hur *det förändrade säkerhetsläget* narrativt utformats till fördel för att legitimera nordiskt försvarssamarbete, skulle vidare forskning kunna väga in nästkommande steg i kommunikationsprocessen: projicering och mottagning. Den typen av studie skulle kunna visa om det strategiska narrativet fyller sitt syfte eller inte. Att vidga vyerna till att inbegripa mediamaterial och omvärldsförutsättningar (kontranarrativ) skulle ge en mer nyanserad och tillförlitlig helhetsbild.

Ytterligare en ämnesrelevant forskningslinje skulle vara att studera förändring i den narrativa utformningen av säkerhetsläget och omvärldsförändringarna, möjligen göra en komparation mellan hur säkerhetsläget beskrevs före krisen i Ukraina 2014 till hur det beskrivs nu. Den typen av studie skulle, tillskillnad från denna uppsatsen, kunna skilja på vad som är ett resultat av omvärldsförändringarna och inte en del av den permanenta normalbilden. Utfallet av en sådan studie skulle kunna utmana de grundantaganden och slutsatser som fastställts i denna uppsats.

7 Referenser

Black. J; *Introduction to Global Military History: 1775 to the Present Day*; London: Routledge; 2012

Brommesson. D; Introduction to special section: from Nordic exceptionalism to a third order priority – variations of “Nordicness” in foreign and security policy; *Global Affairs*; Vol.4(4-5), s. 355-362; 2018

Burton. J; NATO’s “Global Partners” in Asia: Shifting Strategic Narratives; *Asian Security*; vol 14(1); s.8-23; 2018

Dahl. A.S; *NORDEFCO and NATO: “Smart Defence” in the North?*; NATO Defense College; 2014

Danska försvarsdepartementet; *NORDEFCO Annual Report 2016 “Promoting security through cooperation”*

Dimitriu. G & De Graaf. B; Fighting the war at Home: strategic Narratives, elite responsiveness, and the Dutch Mission in Afghanistan, 2006-2011; *Foreign Policy analysis* No.12, s.2-23; 2014

Engvall. J, Hagström Frisell. E & Lindström. M; FOI-R--4628-SE; *Nordiskt operativt försvarssamarbete nuläge och framtida utvecklingsmöjligheter*; Stockholm: FOI (totalförsvarets forskningsinstitut); 2018

Finska försvarsministeriet; *NORDEFCO Annual Report 2017*

Flockhart. T; Towards a strong NATO narrative: From a ‘practice of talking’ to a ‘practice of doing’; *International Politics*; Vol. 19(1); s.78-97; 2012

Forsberg. T; The rise of Nordic defense cooperation: a return to regionalism? *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*; Vol. 89(5); s. 1161-1181; 2013

Freedman, L; *The transformation of strategic affairs*; Abingdon, Oxon: Routledge; Adelphi Paper 379; 2006

Hagermann. A & Bramsen, I; *New Nordic Peace Nordic peace and conflict resolution efforts*; Köpenhamn: Nordic council of ministers; 2019

Hyde-Price. A; Epilogue: "Nordicness" – theory and practice; *Global Affairs*; Vol. 4(4-5); s. 435-443; 2018

Iso-Markku. T; *Nordic foreign and security policy cooperation the new strategic environment as a catalyst for greater unity?*; FIIA briefing paper 234; Helsinki: FIIA (finnishinstitute of international affairs); 2018

Iso-Markku. T, Innola. E & Tiilikainen. T; *A stronger North? Nordic cooperation in foreign and security policy in a new security environment*; Publication series of the Government's analysis, assessment and research activities; 2018

Järvenpää. P; *Nordic defense cooperation NORDEFECO and beyond*; I *Northern Security and global politics Nordic-Baltic strategic influence in a post-unipolar world*; Dahl. A.S & Järvenpää. P; London: Routledge; 2014

Kaldor. M, Martin. M & Selchow. S; *Human security: a new strategic narrative for Europe*; *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*; Vol. 83(2); s. 273-288; 2007

Miskimmon. A, O'Loughlin. B & Roselle. L, *Strategic narratives: communication power and the new world order*; New York; Oxfordshire; England: Routledge; 2013

Miskimmon. A, O'Loughlin. B & Roselle. L; *Forging the world strategic narratives and international relations*; University of Michigan press; 2018

Mitzen. J; *Ontological security in world politics: state identity and the security dilemma*; *European Journal of International Relations*; Vol. 12 (3); s.341–370; 2006

Mouritzen. H; *Between Putin and Trump: from divergence to convergence of Nordic security policies*; DIIS working paper 2019:1; Copenhagen: DIIS (Danish institute for international studies); 2019

Nordefco.org; *Enhanced Nordic dialogue and information exchange in the event of crisis and conflict- summary of defence ministerial meeting on 19-20 November*; Länk: <http://www.nordefco.org/Enhanced-Nordic-dialogue-and-information-exchange-in-the-event-of-crisis-and-conflict-summary-of-defence-ministerial-meetings-on-19-20-November>; Hämtad: 19-11-29

Nordefco.org; *The Nordic Chiefs of Defence Met in Helsinki*; Länk: <http://www.nordefco.org/The-Nordic-Chiefs-of-Defence-Met-in-Helsinki>; Hämtad: 19-11-29

Nordic declaration on solidarity; 2011

Norska försvarsdepartementet; *NORDEFECO Annual Report 2018*

Ries. T; The new Nordic security agenda; I *The new northern security agenda: Perspectives from Finland and Sweden*; Huldt. B, Ries. T, Mörtberg. J & Davidsson. E (red); Stockholm: Försvarshögskolan; 2003

Ringsmose. J & Børgeesen. B.K.; Shaping public attitudes towards the deployment of military power: NATO, Afghanistan and the use of strategic narratives; *European Security*; Vol. 20(4); s.505-528; 2011

Roberts. G; History, theory and the narrative turn in IR; *Review of International Studies*; 32; s.703–714; 2006

Robertsson. A; Narrativanalys; I *Textens mening och makt Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*; Bergström. G & Boréus. K (red); 3.e upplagan; Lund: Studentlitteratur; 2012

Roselle. L; Strategic Narratives and Alliances: The Cases of Intervention in Libya and Economic Sanctions against Russia (2014); *politics and governance*; Vol. 5(3); s.99-110; 2011

Salminen. P; “Nordic power projection” and international operations: aspects from the past and new opportunities; I *The new northern security agenda: Perspectives from Finland and Sweden*; Huldt. B, Ries. T, Mörtberg. J & Davidsson. E (red); Stockholm: Försvarshögskolan; 2003

Silbergh. D.M; *Doing Dissertations in Politics*; London and New York, Routledge; 2001

Steele. B; *Ontological Security in International Relations*; London: Routledge; 2008

Stoltenberg. T; *Nordisk samarbeid om utenriks- og sikkerhetspolitikk, 2009 Forslag overlevert de nordiske utenriksministere på ekstraordinært nordisk utenriksministermøte*; Oslo; 2009

Van Noort. C; Study of Strategic Narratives: The Case of BRICS; *Politics and governance*; Vol. 5(3); s.121-219; 2017

Van Noort. C; The Construction of Power in the Strategic Narratives of the BRICS, *Global Society*; Vol. 33(4); s. 462-478; 2019

Vetenskapsrådet; *God forskningsset*; Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017

Wendt, A; *Social theory of international politics*; Cambridge: Cambridge University Press; 1999

Westberg. J; Det nordiska försvarssamarbetets drivkrafter och utvecklingsmöjligheter; I *svensk säkerhetspolitik i Europa och världen*; Engelbrekt. K, Holmberg. A, & Ångström. J (Red); 2.a upplagan; Stockholm: Norstedts Juridik; 2015